

JUURILTA KAUKOMAILLE

-kuosityöpaja

Emma Myllynen

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Muotoilu

Tekstiilisuunnittelu

Opinnäytetyö

26.4.2024

Tiivistelmä

Tekijä: Emma Myllynen
Otsikko: Juurilta kaukomaille -kuosityöpaja
Sivumäärä: 41 + liitteet
Aika: 26.4.2024

Tutkinto: Muotoilija (AMK)
Tutkinto-ohjelma: Muotoilu
Suuntautumisvaihtoehto: Tekstiilisuunnittelu
Ohjaajat: Lehtori Tiina Karhu
Lehtori Tuiti Paju

Tässä opinnäytetyössä suunnitellaan kuosityöpaja Metropolian tekstiilisuunnittelun opiskelijoille. Työn taustalla oli halu tarjota opiskelijoille uusia näkökulmia kuosisuunnitteluun sekä tuoda lisää perinteisiä menetelmiä mukaan opetukseen Japanin-vaihtokokemuksia hyödyntäen.

Opinnäytetyö koostuu teoreettisesta ja produktiivisesta osasta. Käytetyt tiedonhankintamenetelmät ovat kirjallisuuskatsaus, kyselytutkimus ja haastattelu. Teoriaosuudessa tutkitaan kohopainon ja kaaviopainon historiaa Suomessa, Japanissa ja maailmalla. Taustatutkimuksessa kartoitetaan lisäksi opiskelijoiden toiveita ja tarpeita kyselytutkimuksen ja haastattelujen kautta. Produktiivisessa osuudessa suunnitellaan työpaja, joka koostuu kahdesta osuudesta: tehtävässä 1 painetaan leimasimella ja tehtävässä 2 kaavion avulla. Opinnäytetyössä on kuvattu työpajan suunnittelun lähtökohdat, materiaalivalinnat ja valmis työpaja.

Aikataulusyistä työpajaa ei testattu käytännössä, mutta siitä pyydettiin palautetta muutamalta opiskelijalta sekä opinnäytetyön toimeksiantajalta. Palautteen perusteella työpaja olisi tervetullut lisä Metropolian opetukseen, ja sitä pyritään tulevaisuudessa hyödyntämään painokan-gasopetuksessa.

Avainsanat: työpaja, kurssi, kuosisuunnittelu, kohopaino, kaaviopaino

Abstract

Author: Emma Myllynen
Title: Traditions from Near and Far: Pattern Workshop
Number of Pages: 41 + appendices
Date: Spring 2024

Degree: Bachelor of Culture and Arts
Degree Programme: Design
Specialisation option: Textile Design
Instructors: Tiina Karhu, Senior Lecturer, MA
Tuiti Paju, Senior Lecturer, MA

The purpose of this thesis was to design a pattern workshop for textile design students at Metropolia University of Applied Sciences. The motivation behind this work was to provide students with fresh perspectives on pattern design and integrate traditional methods into teaching, inspired by experiences gained during a study exchange in Japan.

The thesis comprises two main parts: theoretical exploration and practical application. Research methods included literature review, survey research, and interviews. The theoretical section delves into the historical context of block printing and stencil printing in Finland, Japan, and globally. Additionally, the background research gathered insights into students' preferences and needs through surveys and interviews.

In the practical phase, a workshop was crafted featuring two main tasks: Task 1 involves block printing, while Task 2 explores stencil printing. The thesis outlines the workshop's design considerations, material selections, and the finalized workshop plan.

Due to time constraints, the workshop was not physically implemented, but feedback was gathered from a subset of students and the client. The positive feedback suggests that the workshop would be a beneficial addition to Metropolia's curriculum, and efforts will be made to integrate it into textile printing education in the future, if feasible.

Keywords: workshop, course, pattern design, block print, stencil dyeing

SISÄLLYS

1	Johdanto	4	6	Työpajan suunnittelu	28
2	Opinnäytetyön tausta	6	6.1	Työpajan lähtökohdat	29
2.1	Tavoitteet ja menetelmät	6	6.2	Suunnitteluprosessi	30
2.2	Viitekehys	7	6.3	Materiaalikoikeilut ja -valinnat	32
2	Opetussuunnitelmien painotuserot Metropoliassa ja Joshibissa	8	6.3	Valmis työpaja	34
3.1	Opetussuunnitelma ja tavoitteet Metropoliassa	8	7	Työpajan arviointi	36
3.2	Opetussuunnitelma ja tavoitteet Joshibin yliopistossa	9	7.1	Opiskelijoiden palaute työpajasta	36
4	Koho- ja kaaviopainon historiaa	10	7.2	Toimeksiantajan palaute työpajasta	37
4.1	Kohopainon historiaa	11	8	Yhteenveto	38
4.2	Kaaviopainannan perinteet Japanissa	13	Lähteet	39	
4.2.1	Katagamin historiaa	13	Kirjalliset lähteet	39	
4.2.2	Katagamin teknisiä ominaisuuksia	14	Verkkolähteet	40	
4.2.2	Katazome	15	Muut lähteet	41	
4.3	Koho- ja kaaviopainon murrosvaiheita Suomessa	17	Kuvalähteet	41	
5	Kyselyt ja haastattelut	19	Liitteet	42	
5.1	Kysely 1. vuoden opiskelijoille	20			
5.1.1	Kyselyn tulokset	20			
5.1.2	Vastausten analysointi	24			
5.2	Tekstiiliopiskelijoiden ryhmähaastattelu	25			
5.2.1	Poimintoja haastattelusta ja analysointi	25			
5.3	Kyselyn ja haastattelujen tuloksista	27			

Kuva 1. Joshibin yliopisto, värjäyksen rakennus.

1 JOHDANTO

Oma kiinnostukseni tekstiileihin on lähtenyt alkujaan rakkaudesta kuoseihin. Tekstiilisuunnittelun opintojeni aikana olen pyrkinyt ottamaan kaiken irti tarjolla olevista välineistä ja etsinyt jatkuvasti uusia tapoja toteuttaa luovia ideoitani. Kun opintojen kolmantena vuonna tarjoutui mahdollisuus lähteä vaihtoon ja täydentää osaamistani, en epäröinyt hetkeäkään.

Japani on Metropolian opiskelijoiden keskuudessa yksi suosituimmista vaihto-opiskelukohteista. Tekstiiliopiskelijat ovat jo vuosia osallistuneet vaihto-ohjelmiin, joissa he ovat päässeet syventymään japanilaisen tekstiiliperinteen saloihin ja hankkimaan osaamista perinteisistä tekniikoista. Kiinnostus näitä perinteisiä tekniikoita kohtaan on alati kasvavaa.

Keväällä 2023 lähdin lukukaudeksi Japaniin Joshibin yliopistoon (kuvat 1 ja 2). Siellä pääsin itse kokeilemaan ja luomaan kuoseja perinteisillä koho- ja kaaviopainantatekniikoilla. Japanin kokemus avasi myös silmäni perinteisten käsitystekniikoiden kauneudelle ja merkitykselle nykyaikaisessa tekstiilisuunnittelussa. Vaikutuksen teki myös opetuksen selkeys ja seikkaperäisyys. Innostuin niin paljon näistä menetelmistä, että sain idean tuoda ne osaksi Metropolian tekstiiliopetusta. Tässä opinnäytetyössä suunnittelenkin työpajan, jossa hyödynnän ja sovellan Japanista saamaani oppia.

Työpajaidea on saanut vahvistusta myös kanssaopiskelijoiden antamasta palautteesta opintoja koskien. Vaikka Metropoliaassa opiskellaan kuosisuunnittelua sekä käsin että tietokoneella, opiskelijat ovat kertoneet kaipaavansa lisää kuosiharjoittelua. Myös kosketus historiaan on jäänyt paikoin ohueksi. Tämä palaute korostaa tarvetta monipuolistaa kuosiopetusta.

Opinnäytetyön aihe on erityisen ajankohtainen, kun huomioidaan Japanin ja Suomen väliset vahvat siteet tekstiiliteollisuudessa. Japanin ja Suomen välillä vallitsee molemminpuolinen kiinnostus ja arvostus tekstiilialan osaamista kohtaan. Tämä näkyy konkreettisesti myös yhteisessä muotoiluhistoriassa, alan tapahtumissa ja ammattilaisten verkostoitumisessa.

Suomessa japanilaisia painotekniikoita on käsitelty joissakin kasvatustieteellisissä kandidaatintöissä ja pro gradu -tutkielmissa, ja tarkoituksenani onkin taustatutkimuksessani hyödyntää näitä tutkimuksia ja käyttää myös samaa termistöä, jotta aiemman tutkimuksen ja oman työni välille syntyy jatkumo. Perehdyn opinnäytetyöprosessissa myös suomalaisen painokankaan historiaan.

Kuva 2. Joshibin yliopisto, Sagamiharán kampus.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA

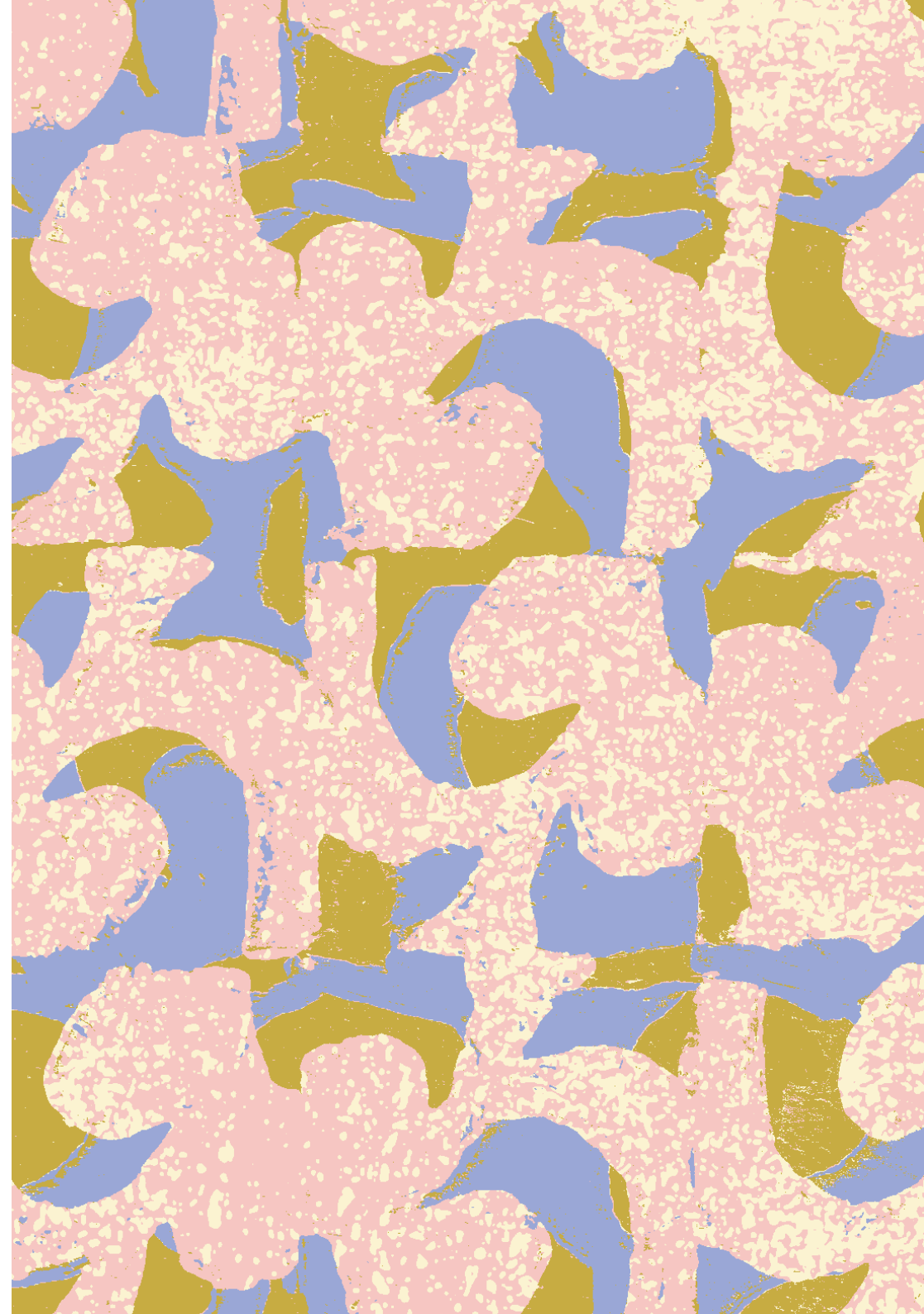
2.1 Tavoitteet ja menetelmät

Opinnäytetyöni tavoitteena on tuoda uusia näkökulmia tekstiilisuunnittelun kuusiopetukseen, lisätä ymmärrystä perinteisistä tekniikoista ja vastata opiskelijoiden toiveisiin ja tarpeisiin. Henkilökohtaisena tavoitteenani on pyrkiä soveltamaan Japanista saamaani oppia ja välittämään tätä muille opiskelijoille helposti lähestyttävällä, inspiroivalla ja innostavalla tavalla.

Toimeksiantajalle opinnäytetyö antaa mahdollisuuden uudistaa ja parantaa opetusta. Uusi kurssi voi tehdä opetuksesta houkuttelevampaa ja ajantasaista. Opinnäytetyö on toimeksiantajalle myös oiva tilaisuus kuunnella opiskelijoita ja reagoida heidän tarpeisiinsa.

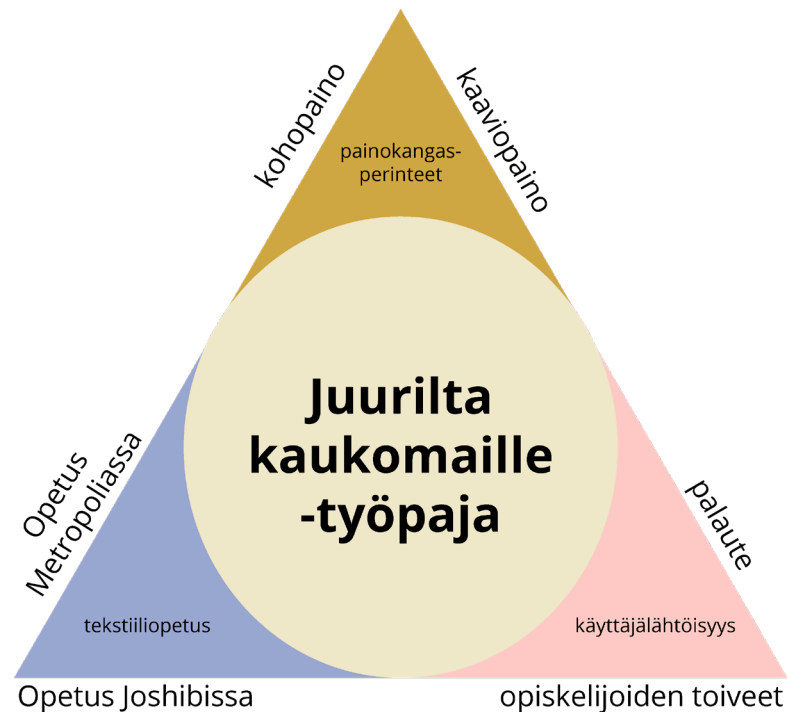
Opiskelijoille opinnäytetyö tuo merkitystä kaivatun lisäharjoituksen ja -opetuksen kautta. Työpaja tarjoaa opiskelijoille ainutlaatuisen tilaisuuden tutustua perinteisiin tekniikoihin, jotka voivat avata uusia näkökulmia heidän työskentelyynsä. Työpajassa luotuja kuoseja voi myös myöhemmin hyödyntää muilla kursseilla, joilla voidaan tarvita nopeasti valmista materiaalia.

Opinnäytetyössä käytettyjä tutkimusmenetelmiä ovat kirjallisuuskatsaus, kyselytutkimus ja ryhmähaastattelu. Lisäksi hyödynnän tutkimuksessani vaihto-opinnoissani kartuttamaani tietoa ja osaamista. Kirjallisuuskatsaus paneutuu koho- ja kaaviopainomenetelmien historiaan Suomessa, Japanissa ja maailmalla.

2.2 Viitekehys

Opinnäytetyön viitekehysten (kuva 3) ytimessä on Juurilta kaukomaille -työpaja. Suunnittelen työpajan osaksi tekstiilisuunnittelun opintoja Metropolissa ja sovellan työpajaan Japanista saamaani oppia. Työpajan suunnittelussa huomioidaan myös tekstiilipöytätyöiden kokemukset ja odotukset. Lisäksi opinnäytetyö paneutuu perinteisten painokangastekniikoiden, erityisesti kohopainon ja kaaviopainon, merkityksen ja historian tutkimiseen ja soveltamiseen tekstiilisuunnittelussa. Tavoitteena on tarjota käyttäjälähtöinen oppimisympäristö, jossa opiskelijat voivat kehittää kuosisuunnittelutaitojaan ja saada uusia näkökulmia tekstiilisuunnitteluun.

Kuva 3. Opinnäytetyön visualisoitu viitekehys.

2 OPETUSSUUNNITELMIEN PAINOTUSEROT METROPOLIASSA JA JOSHIBISSA

Metropolian opetussuunnitelman kuvaus on vuoden 2023–2024 opetussuunnitelmasta. Joshibin yliopiston opetussuunnitelman kuvaus perustuu Joshibin kotisivuilla sekä muotoilun ja käsityön laitoksen sivuilla kerrottuihin tietoihin. Tieto opintojen rakenteesta perustuu osin myös suulliseen tietoon Joshibin opiskelijalta, jolta kysyin vaihdossa ollessani opintojen rakenteesta ja hänen valitsemistaan opinnoista.

3.1 Opetussuunnitelma ja tavoitteet Metropoliaassa

Tekstiilisuunnittelu on yksi Metropolian muotoilun tutkinto-ohjelman ammatillisista suuntauksista. Muotoilun opetussuunnitelma jakaantuu kaikille muotoilun opiskelijoille yhteisiin opintoihin sekä oman alan ammatillisiin opintoihin. Lisäksi opintoihin sisältyy valinnaisia kursseja, työharjoittelua ja opinnäytetyö.

Opetussuunnitelmassa korostuvat ammatilliset taidot ja työelämälähtöisyys sekä kokonaisvaltainen muotoiluajattelu. Opetussuunnitelmaa on kehitetty yhdessä työelämän ja opiskelijoiden kanssa vastaamaan näitä tarpeita.

Tekstiilisuunnittelun osaamistavoitteissa korostuu muotoiluprosessin syvälinen ymmärtäminen, muotoilun ammattilaiseksi kehittyminen, oman alan asiantuntijana toimiminen ja verkostoituminen. Myös kestävä kehitys ja kestävyysajattelu ovat tärkeä osa opintoja.

Painokangasosaamista eniten tukevia kursseja ovat Värihavainto ja sommittelu, Esitystekniikat, Painetut tekstiilit ja pinnansuunnittelu (CAD I) ja Painetut tekstiilit ja tuotannonsuunnittelu. Värihavaintokursseilla käydään läpi muun muassa värien tuottamista ja soveltamista sekä sommittelun perusharjoituksia. Esitystekniikat-kurssilla perehdytään erilaisiin luonnostelutekniikoihin ja -välineisiin ja harjoitellaan lisää sommittelua ja värien käyttöä.

Suoraan painokankaaseen liittyviä kursseja tarjotaan siis kaksi: Painetut tekstiilit ja pinnansuunnittelu ja Painetut tekstiilit ja tuotannonsuunnittelu. Ensimmäisellä kurssilla opitaan kuvioraportin rakentamisen perusteet sekä manuaalisesti että koneella. Kurssi on jaettu kahteen osaan, käsinpainantaan ja tietokoneavusteiseen suunnitteluun. Käsinpainantaosuudessa pääteknikkana on silkkipaino, jossa hyödynnetään eri värjäysmenetelmiä. Toisella painokangaskurssilla painopiste on tuotannonsuunnittelussa, ammattimaisissa alan käytänteissä ja kaupallisen painokangasmalliston suunnittelussa. Osa kurssin harjoituksista tehdään käsin painamalla, mutta lopullinen mallisto ja havainnekuvat esitetään digitaalisessa muodossa.

Työpajani voisi sopia osaksi ensimmäisen vuoden painokangasopintoja Esitystekniikat-kurssin ja Painetut tekstiilit ja pinnansuunnittelu -kurssin jälkeen, jolloin opiskelijoilla on jo perustiedot kuosien rakentamisesta ja pintasuunnittelusta.

3.2 Opetussuunnitelma ja tavoitteet Joshibin yliopistossa

Joshibin yliopisto on vuonna 1900 perustettu yksityinen naisten taideyliopisto, jonka kaksi kampusta sijaitsevat Tokion Suginamin kaupunginosassa sekä Sagamiharan kaupungissa. Muotoilun ja käsityön laitos (jap. *Kōgei gakka*), jonka alle myös tekstiiliopetus kuuluu, sijaitsee Sagamiharassa.

Pääaineita laitoksella on viisi: värjäys, kudonta, kirjonta, keramiikka ja lasi. Toisin kuin Metropoliassa, ammatillinen erikoistuminen tapahtuu Joshibissa asteittain. Kaikki käsityölaitoksen opiskelijat opiskelevat alussa näiden oppiainesten perusteita ja oppivat hyödyntämään eri materiaalien ominaisuuksia, kuten väriä, muotoa ja tekstuuria.

Ensimmäisenä vuonna opitaan värjäyksen perusteita koho- ja kaaviopainannon peruskursseilla. Tällä kurssilla käydään läpi jatkuvan kuosin rakentamisen perusteet.

Toisena opiskeluvuotena opiskelija valitsee joko tekstiilit (värjäys, kudonta, kirjonta) tai keramiikan ja lasin sekä syventää näihin tekniikoihin liittyvää osaamistaan. Painokangasosaamista tukevia kursseja ovat muun muassa *katagami bōsen*, *katagami nassen*, *yūzen* ja *shibori*- eli solmuvärjäys. Kolmessa ensin mainitussa tekniikassa hyödynnetään estopastaa. Katagami-sana viittaa kaavion käyttöön. Katagami-kaavioita ja siihen liittyviä värjäystekniikoita käsitellään lyhyesti luvussa 4.2.

Kolmantena vuonna ammatillinen erikoistuminen etenee ja opiskelijat valitsevat sen pääaineen, johon haluavat syventyä. Tavoitteena on vahvistaa omaa ammatillista identiteettiä taitelijana ja suunnittelijana ja kehittää samalla

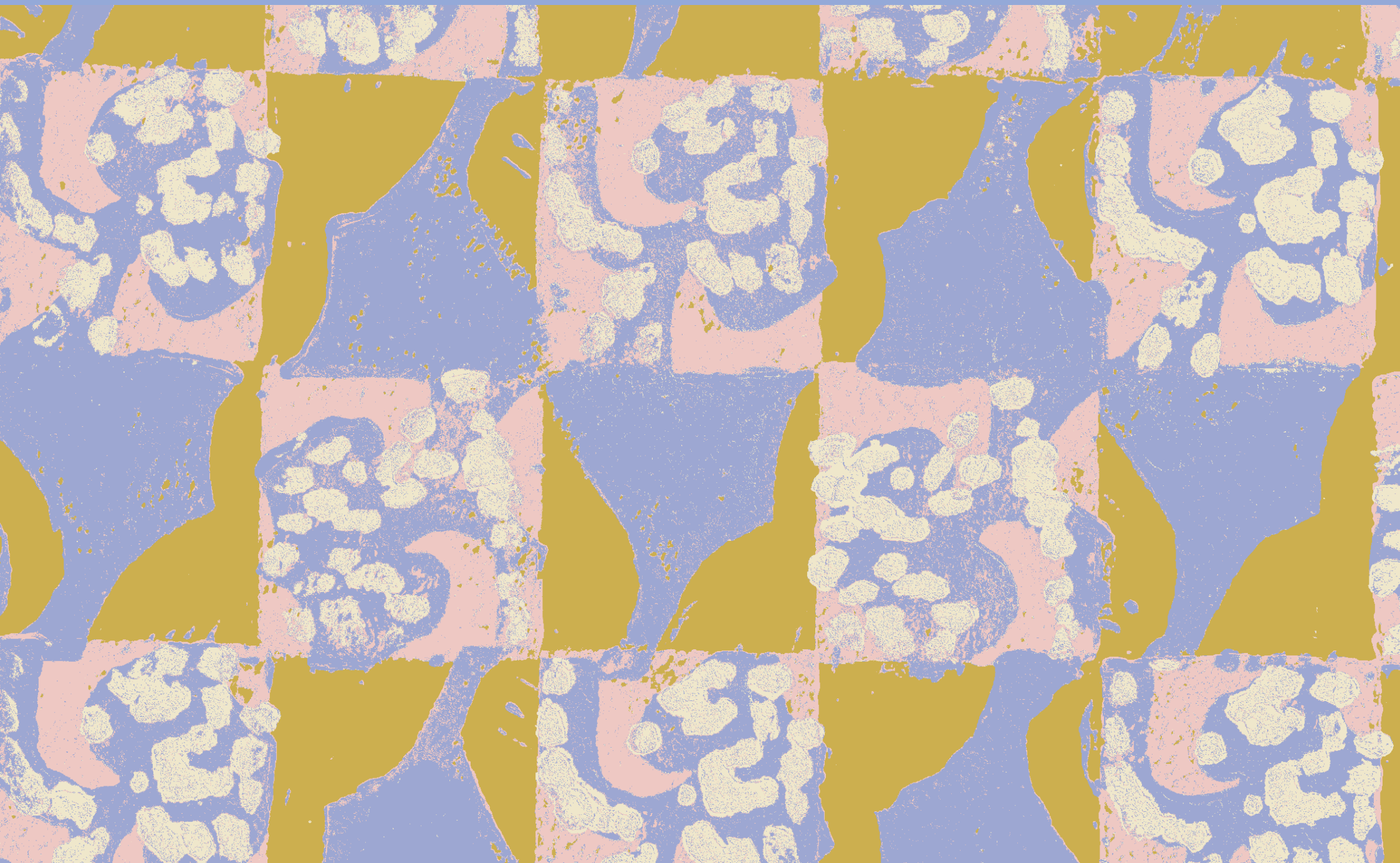
teknistä erikoisosaamista neljännen vuoden opinnäyteprojektia varten. Painokangasopintoja tukevia kursseja ovat muun muassa silkkipaino, *katagami bōsen*, *katagami kohaba* ja *yūzen*.

Viimeisenä eli neljäntenä vuonna opintojen tavoitteena on syventää entisestään opiskelijan ammatillista ilmaisua ja laajentaa näkökulmia. Painokangasopetuksessa tutustutaan yhteen uuteen tekniikkaan, *chūsen*-värjäykseen. Opintojen lopussa keskitytään opinnäytetyöprojektiin, johon valitaan sopiva tekniikka omalta erikoisalueelta.

Osana tekstiiliopintoja opiskellaan myös materiaalioppia, käsityöhistoriaa ja kimonojen historiaa. Opintoihin kuuluu myös valinnaisia käytännön osaamisen ja muotoilun kursseja. Opiskelijat voivat valita muun muassa visuaalisen suunnittelun, tuotesuunnittelun ja ympäristösuunnittelun kursseja. Luovien kurssien lisäksi opintoihin sisältyy myös teoreettisempia kursseja.

Joshibin yliopisto on ennen kaikkea taideyliopisto, ja sen suurimpana erona Metropolian opetukseen onkin opintojen taiteellinen painotus muotoiluajattelun ja ammatillisen verkostoitumisen sijaan. Koulutusohjelman tavoitteista välittyy vuoropuhelu perinteiden ja nykyajan välillä. Opiskelijalta odotetaan perinteisten taitojen hallitsemista, luovaa mielikuvitusta ja kykyä muuntaa omat ideansa teoksiksi ja tuotteiksi. Toinen painopiste on suunnittelutaitojen kehittämisessä, jotta opiskelija osaa hyödyntää perinteisiä tekniikoita luodessaan nykyaikaisia teoksia. Perinne ja innovaatio ovat siis yhtä tärkeitä seuraavan sukupolven käsityön näkökulmasta.

4 KOHO- JA KAAVIOPAINANNAN HISTORIAA

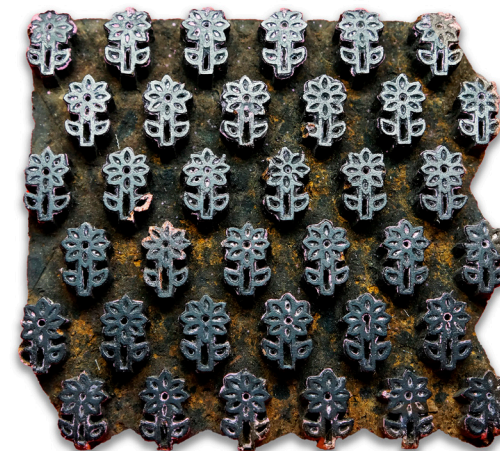

4.1 Kohopainon historiaa

Kohopaino on ikivanha painotekniikka, jossa haluttu kuvio koverretaan tasaiseen laattaan korkokuvaksi. Painolaattaan koverrettu kuvio on peilikuva paperille, kankaalle tai muulle pinnalle painetusta kuviosta. Varhaisimmat painolaatat tehtiin savesta tai puusta (kuva 4) (ICT-TEX: 7).

Kohopainon historia voidaan jäljittää jo tuhansien vuosien taakse, mutta tarkkaa ajankohtaa on vaikea määrittää. Gillow'n ja Sentancen (2005) mukaan kiinalaiset käyttivät puisia painolaattoja kirjanpainannassa noin kaksituhatta vuotta sitten, minkä jälkeen tekniikkaa alettiin hyödyntää kankaanpainannassa. Logan (2021) arvioi puupainon alkaneen Kiinassa kuitenkin jopa yli 4000 vuotta sitten. Mesopotamiassa rullamaisia sylinterisinettejä (kuva 5) käytettiin jo 5000 vuotta sitten, mutta nämä leimasimet painettiin väriaineen sijasta pehmeään materiaaliin, kuten saveen (Imagawa 2015).

Leimasimella painaminen on ollut tärkeä työkalu paitsi kankaanpainannassa myös kirjapainon kehityksessä, ja tekniikan kehitystä on jouduttanut nimenomaan tarve kopioida tekstejä nopeammin. Euroopassa kohopainoa hyödynnettiin aluksi paperiin ja pelikortteihin 1400-luvulla, ja lopulta tekniikkaa alettiin soveltaa myös tapettien ja kankaiden painamisessa (Indo Libas 2023). Aasiassa buddhalaisuudella oli suuri rooli kirjapainon kehityksessä. Kiinassa puuleimasimia käytettiin buddhalaiskirjoitusten tallentamiseen ja kopioimiseen. Myös Japanissa puupainon käyttö rajautui uskonnollisiin kirjoituksiin 1500-luvun lopulle saakka, mutta se sai myöhemmin taiteellisempia ulottuvuuksia etenkin ukiyo-e-taiteen kautta (Imagawa 2015).

Kuva 4. Perinteinen intialainen puuleimasin.

Kuva 5. Mesopotamialainen savileimasin.

Kohopainosta puhuttaessa kaksi sivilisaatiota nousee ylitse muiden: Kiina ja Intia. Varhaisimmat todisteet puuleimasimen käytöstä ovat 400-luvun Kiinasta, missä puupainoa käytettiin tekstiilien ja paperien painamiseen (Indo Libas 2023). Intian sivilisaation ajalta 3500–1300 eaa. on säilynyt kirjallisia todisteita kohopainotekniikalla värjätyistä kankaista, vaikka itse tekstiilit eivät olekaan säilyneet (Gadgil 2018). Painetut kankaat levisivät Intiasta myös maailmalle silkkien kautta: 1400-luvun gujaratilaisia kankaita on löydetty Egyptistä asti (Gillow & Sentance 2005: 113). Egyptistä läheltä muinaista Panopoliksen kaupunkia on säilynyt kankaanpainannassa käytettyjä puuleimasimia. Samalta ajalta ja samasta paikasta on löytynyt myös paloja painetuista kankaista. (ICT-TEX: 7.)

Käsipaino kukoisti Intiassa suurmogulien valtakunnan aikana 1526–1857, jolloin tekniikan käyttö yleistyi ja sen vaikutus yhteiskunnassa laajeni. Suurmogulihallitsijat tukivat laajasti taiteiden kehitystä ja panostivat myös puupainon kehitykseen, minkä ansiosta tekniikkaan omaksuttiin yhä hienostuneempia kuvioita ja malleja (Indo Libas 2023). Suurmogulien valtakunnan aikana tekstiileissä nähtiin myös eri kulttuurien välistä vaikutusta. Inspiraatiota kuvioaiheisiin saatiin esimerkiksi Persiasta. Vastaavasti Euroopassa vaikutteita saatiin muun muassa Kiinasta. (Indo Libas 2023.)

1600-luvulla eurooppalaisten suurvaltojen yhteydet itään kasvoivat, kun Portugali, Hollanti ja Englanti perustivat Itä-Intian kauppakompanian. Kaupankäynnin tuotteita olivat muun muassa sinsikankaat, joista tuli hyvin haluttuja ja kysytyjä. Kankaiden kysyntä kasvoi niin suureksi, että paikalliset tekstiilivalmistajat Euroopassa pyrkivät estämään painettujen kankaiden tuonnin, siinä aluksi jopa onnistuen. Paikalliset työpajat ottivat myös mallia itämaisista kuvioista ja tekniikoista. (Åhlberg & Jarneryd 1972: 15–16.)

Suurmogulien valtakausi Intiassa päättyi eurooppalaisten saapumiseen. 1700-luvulla kilpailu tekstiilimarkkinoilla kasvoi, ja Englannin ja Skotlannin tekstiilitehtaat panivat intialaisen tekstiiliteollisuuden koville (Gillow & Sentance 2005: 113). Britannian vallan myötä tekstiilien verotus Intiassa teki niistä myös kohtuuttoman kalliita, ja brittiläiset tekstiilit vyöryivät markkinoille (Gadgil 2018). Intialaiset tekstiilivalmistajat joutuivat sulkemaan liikkeitään ja ostamaan halpoja jäljennöksiä omista tekstiileistään (Logan 2021).

Euroopassa puupainoa seurasi kuparipainon, varhaisen syväpainon, keksiminen 1400-luvulla, ja 1700-luvulla irlantilainen Francis Nixon keksi soveltaa tekniikkaa kankaanpainantaan. Tämä kehitys oli tärkeä askel kohti kankaanpainon teollistumista. Kuparilevyjen muokkaaminen edelleen pyöriviksi kuparilieriöiksi taas johti myöhemmin asteittain rotaatiopainon kehitykseen. Vaikka kuparipaino oli jo lähes kokonaan syrjäyttänyt puupainon, vielä 1800-luvulla keksittiin teollinen puulaattakone Perrotine. Sen käyttö jäi kuitenkin rajalliseksi. (ICT-TEX: 8–9.)

Kuva 6. Kaaviopaperin valmistaminen on tarkkaa työtä.

4.2 Kaaviopainannon perinteet Japanissa

4.2.1 Katagamin historiaa

Perinteisten japanilaisten värjäysmenetelmien keskiössä on japanilainen kaaviopaperi (kuva 6) Ise-katagami, josta yleisemmin käytetään nimitystä katagami. Katagamin tuotanto on keskittynyt vahvasti Mien prefektuurissa sijaitsevaan Suzukan kaupunkiin. Vielä tänä päivänä 99 % Japanissa valmistettavista kaaviopapereista tehdään Suzukassa. (Nakagawa Masashichi Shoten 2020.)

Katagami-kaavioiden historia voidaan jäljittää jopa 500-luvulle saakka, mutta niiden arvostus nousi huippuunsa Edo- ja Meiji-kausina (1800-luvun puolivälin paikkeilta 1900-luvun alkuun), jolloin Japani aloitti kaupankäynnin Euroopan kanssa (Gibbons 2015). Kaavioista tuli hienostunutta taidetta, joissa näkyi japanilaisten artesaanien käsityötaito ja kauneuden taju (Washi Arts). Japanilaisilla kuoseilla oli myös suuri vaikutus Arts and Crafts -liikkeeseen Euroopassa. Esimerkiksi William Morrisin tyyli muistuttaa hyvin paljon tuon aikaisia japanilaisia kuoseja kukka- ja lintuaiheineen (Gibbons 2015).

Kotimaassa katagami-tuotanto sai vuodesta 1619 lähtien avokätistä tukea Isen aluetta hallineelta Kishū-klaanilta. Kaavioiden kaivertajat, värjääjät ja hankkijat tekivät tiivistä yhteistyötä, ja samuraiden käyttämien seremoniallisten asujen kuosit kehittyivät yhä yksityiskohtaisemmiksi. Lisäksi kaaviomyyjät muodostivat kauppiaskiltoja ja matkustivat Kishū-klaanin suojeluksessa ympäri maata myymässä kaavioitaan. (The Ise Katagami Cooperative Association.) Pian Isen alueesta tuli kimonokaavioiden keskus, jossa valmistettiin lähes kaikki Japanissa käytetyt kaaviot (Nakagawa Masashichi Shoten 2020; Gibbons 2015).

Sittemmin katagami-tuotannon voidaan kuitenkin nähdä ehtyneen kimono-teollisuuden romahtamisen myötä. Ennen toista maailmansotaa kimonoita käytettiin sekä juhla- että arkivaatteina. Sodan jälkeen kimonoiden käyttö kuitenkin väheni, kun länsimaalaisten vaatteiden suosio kasvoi (Araki 2018: 10). Kimono nähdään nykypäivänä ylellisenä ja kalliina tuotteena, joka ei houkuttele keskivertokuluttajaa. Tämän seurauksena katagami-tuotannon voidaan katsoa olevan kriisissä, koska kysyntä on heikkoa eikä perinteen jatkajia juurikaan ole. (Ikeda 2023: 2.)

4.2.2 Katagamin teknisiä ominaisuuksia

Katagami-paperi valmistetaan käsin mulperipuun kuoresta. Paperi päällystetään kakishibulla, persimonhedelmistä saatavalla tanniinisella mehulla. Mehun tarkoituksena on vahvistaa paperia ja lisätä sen kestoä. (Adkins & Dickens 2012: 27.) Tämän jälkeen papereita kerrostetaan liittämällä 3–4 arkkia yhteen niin, että paperin kuidut pinotaan vuorotellen pysty- ja vaakasuunnassa, mikä tekee paperista entistä kestävämmän. Arkkien kerrostamisen jälkeen paperit päällystetään jälleen persimonmehulla, minkä jälkeen ne kuivataan auringossa. Katagami-paperit viimeistellään savustamalla niitä kymmenen päivää. Prosessi tekee paperista erittäin vahvan ja vedenkestävän. (Nakagawa Masashichi Shoten 2020; Murashima 1993: 26.)

Katagami-kaaviot voivat olla hyvin yksityiskohtaisia. Kaavion kaivertamiseen käytetään erilaisia veitsiä, teriä ja rei'ittämiä (kuva 7), ja jotkut artesaanit valmistavat kaiverrustyökalunsa itse saadakseen juuri haluamansa kuvion. Kaiverrustekniikat voidaan jakaa neljään eri tyyppiin. Hima-bori tai hiki-bori on raitakuvio, joka yksinkertaisuudestaan huolimatta vaatii kaivertajaltaan suurta tarkkuutta. Kiri-bori on pienistä ympyröistä tai pisteistä muodostuva kuvio, jossa huomiota tulee kiinnittää erityisesti pisteiden etäisyyteen ja kokoon. Dōgu-bori-tekniikassa valmistetaan halutun muotoinen työkalu, esimerkiksi kukka tai timantti, jolla kaavioon kaiverretaan toistuva kuosi. Tsuki-bori eli työntökaiverrus on erityisesti maalauksellisille kuosille käytetty tekniikka, jossa terävää veistä käyttämällä voidaan kaivertaa vapaasti erilaisia kuvioita. (Adkins & Dickens 2012: 27; Nakagawa Masashichi Shoten 2020.)

Kuva 7. Katagamin kaivertamiseen tarkoitettuja työkaluja.

Jos kaavion kuvio on hyvin yksityiskohtainen tai siinä on kelluvia elementtejä, kaavio täytyy vahvistaa. Tätä varten kaiverretaan kaksi identtistä kaaviota, jotka kiinnitetään toisiinsa (Gillow & Sentance 2005: 114). Alun perin kiinnittämiseen käytettiin ihmisen hiuksia, mutta vuonna 1912 kehitettiin *shabari*-tekniikka, jossa silkkilangoista kudottu harso kiinnitetään lakalla kaavioon (Adkins & Dickens 2012: 27; Oosugi).

Nykyään kaaviopapereita valmistetaan myös synteettisinä versioina. Niiden etu on se, etteivät ne turpoa kastuessaan. (Marshall.)

Kuva 8. Katazomessa hyödynnetään estopastaa ja kaaviota.

4.2.2 Katazome

Katazome on katagami-kaaviota ja riisipohjaista estopastaa (kuva 8) hyödyntävä estovärjäysmenetelmä, jonka uskotaan syntyneen 1500-luvulla. Kata tarkoittaa sabluunaa tai kuviota ja zome on johdettu verbistä *someru*, eli kirjaimellisesti katazome tarkoittaa sabluunavärjäystä. Myös kiinalaiset olivat värjänneet kankaita paperikaavioiden avulla, mutta heidän käyttämänsä estopasta valmistettiin soijapavuista eikä ollut yhtä monikäyttöistä kuin japanilaisten kehittämä riisipohjainen estopasta. (Murashima 1993: 11.) Katazomea edelsi useita estovärjäysmenetelmiä, kuten japanilainen vahabatiikki *rōkechi* sekä *kyōkechi*, jossa kankaan värjäytymättömät osat puristetaan puulaattojen väliin. Varhaisimmissa menetelmissä oli kuitenkin puutteita, joita estopastamenetelmällä voitiin korjata: esimerkiksi kuvioista ei saatu yhtä tarkkoja, värien käyttö oli rajoitettua

tai käytetyt tekniikat olivat hyvin työläisiä. (Morikawa 2024.) Strang (2020: 3) käyttää katazomesta termiä estokaaviovärjäys.

Katazomesta on useita eri variaatioita, mutta tavanomaisin värjäystapa on seuraava: Ensin kankaaseen painetaan painettavan kuvion yksityiskohtien värit. Tämän jälkeen värjätyt kohdat peitetään estopastalla. Lopuksi peittämättömät alueet värjätään kuvion taustavärillä. (Murashima 1993: 15.)

Tunnettuja katazomen variaatioita ovat muun muassa katagami yūzen (kuva 10), bingata, katagami chūsen (kuva 9) ja katagami nassen. Yūzen on nimetty Edo-kaudella eläneen viuhkataliteija Miyazaki Yūzensain mukaan. Alun perin yūzen-värjäyksessä estopastaa levitettiin kankaalle vapaalla kädellä, mutta myöhemmin värjäyksessä on käytetty apuna myös kaaviota. Myöhemmin tekniikka kehittyi massatuotantoon soveltuvaksi. (Ikehiko Japan 2022.) Yūzen-kankaat ovat hyvin värikkäitä ja maalauksellisia. Bingata, joka tunnetaan myös nimellä kata yūzen, on okinawalainen kirkkaita ja puhtaita värejä suosiva katazomen variaatio, jossa näkyy trooppisen ilmaston ja kiinalaisen kulttuurin vaikutus (Heal 2014). Chūsen on Edo- ja Meiji-kausien taitteessa syntynyt värjäysmenetelmä, joka on erityisen suosittu yukatoissa, kevyissä kesäkimonnoissa, sekä *tenugui*-käsiptyyheissä. Chūsenin erityispiirre on värin toistuminen kankaan molemmin puolin ja kuvioiden toistuminen peilikuvamaisesti (Ara & Naito 2023). Katagami nassen on katazomen variaatio, jossa väriaine lisätään suoraan estopastaan ja värikerroksia ikään kuin ladotaan päällekkäin. Väriäinen estopasta sekä värjää että rajaa kankaan alueita. Menetelmä toimii parhaiten happoväreihin yhdistettynä, minkä vuoksi materiaalina suositaan villaa, jossa värit toistuvat puhtaina ja kirkkaina. (Ara 2023.)

Kuva 9. Chūsen-tekniikalla värjätty käsipyyhe.

Kuva 10. Esimerkki yūzenista.

4.3 Koho- ja kaaviopainon murrosvaiheita Suomessa

Kohopaino on tullut Eurooppaan muiden painomenetelmien tavoin idästä 1100-luvulla (Åhlberg & Jarneryd 1972: 10). Näiltä ajoilta on säilynyt Reinin laaksosta peräisin olevia kankaita, joiden painamiseen oli käytetty päärynä- tai pähkinäpuusta valmistettuja puuleimasimia (Rykkeri 2020). Kankaiden suosituja kuvioaiheita olivat muun muassa heraldiset eläimet, lehdet ja köynnökset (Åhlberg & Jarneryd 1972: 10). Pulkkinen (2008: 17) mainitsee Suomessa toimineen pieniä painopajoja ja yksittäisiä käsityöläisiä 1700-luvulta lähtien. Tämän kauempaa historiasta ei suomalaisesta painokankaasta valitettavasti löydy tietoa, ja kotimaisen painokangastuotannon voidaan katsoa kunnolla alkaneen vasta painokankaan teollistumisen jälkeen.

Suomessa teollinen painokangastuotanto alkoi Forssa-yhtiön perustettua teollisen kangaspainon vuonna 1861. Tehtaan ensimmäiseksi painokoneeksi hankittiin puulaatoilla toimiva Perrotine, mutta painannan jälki ja tuotannon hitaus eivät täyttäneet tehtaan odotuksia (Pellonpää-Forss 2009: 19). Jo seuraavana vuonna sen korvasi kuparitelolla toimiva telapainokone. (Pulkkinen 2008: 17–18) Mallit ostettiin useimmiten Saksasta ja Ranskasta, ja niille ominaista oli viivamainen graafinen jälki ja pienet väripinnat, koska suurten, tasaisten väripintojen painaminen ei ollut vielä teknisesti mahdollista (Pellonpää-Forss 2009: 20).

Kaaviopainanta saapui Suomeen kohopainon tapaan Keski-Euroopan teollisten läpimurtojen myötä. 1930-luvulla painokangas kävi läpi teknisiä uudistuksia, ja suosiota sai erityisesti filmipainotekniikka, jonka Helsingin Taidevärjäamo Oy ja Vaasan Puuvilla Oy toivat Saksasta Suomeen (Pulkkinen 2008: 43–44). Suomessa Helsingin Taidevärjäamo Oy aloitti kaaviopainannan käsinpainantana

vuonna 1929, mutta teollinen kaaviopainanta alkoi vasta vuonna 1954. (Pellonpää-Forss 2009: 21.) Käsifilmipainon etuja olivat muun muassa vapaampi suunnittelu, aiempaa suuremmat kuvioraportit ja edullisuus telakonepainantaan nähden (Pulkkinen 2008: 43–44). Kaaviopainannan kehitys johtikin Suomessa itsenäisempään painokangassuunnitteluun, kun tuotanto ei ollut enää riippuvainen muualta tuoduista korvikkeista (Pellonpää-Forss 2009: 21).

Sota-aikana kehitys pysähtyi tekstiilituotannossakin, ja raaka-ainepulan takia korvikkeena käytettiin muun muassa paperia. Vähistä resursseista pyrittiin saamaan kaikki irti, ja jopa painovärejä säästeltiin muodostamalla kuviot pienistä pisteistä yhtenäisten pintojen sijaan. Tee-se-itse-ohjeita linoleumipainantaan julkaistiin Omin Käsin -lehdessä 1940-luvulla. Tärkein sota-ajan kaunistekodeissa oli paperiverho. (Pulkkinen 2008: 59–60.) Verhojen lisäksi paperikankaasta valmistettiin muun muassa pöytäliinoja, mattoja, lampunvarjostimia ja huonekalukankaita (Niinimäki 2008: 69).

Sodan jälkeen painokankaan teollinen kehitys jatkui. Vuonna 1955 Forssaan hankittiin telapainotuotantoon uusi fotomekaaninen valssinkaiverruskone, joka toimi filmipainon tavoin (Pulkkinen 2008: 84). Painokankaiden kultakaudella 1960-luvulla teollinen massatuotanto kiihtyi, ja tekstiilitehtaat satsasivat laakapainokoneisiin (Pulkkinen 2008: 97–98). 1970-luvulla rotaatiopaino alkoi yleistyä laakapainon rinnalla, mikä toi uusia visuaalisia mahdollisuuksia (Niinimäki & Pulkkinen 2008: 129). Teollisen tuotannon rinnalla vapaamuotoinen käsinpaino säilytti kuitenkin suosionsa tekstiilitehtailijoiden keskuudessa, ja he perustivat omia pieniä painopajojaan. Käsin painettujen kankaiden trendit näkyivät myös teollisesti painetuissa kankaissa. (Niinimäki & Pulkkinen 2008: 142.) 1990-luvulla tietokoneet mullistivat tekstiilituotannon ja esimerkiksi Forssan-tehtaan työpiirtämo korvattiin tietokonejärjestelmällä. Luonnokset piirrettiin kuitenkin yhä käsin. (Niinimäki & Kääriäinen 2008: 190–191.) Voikin sanoa, että digitalisoinnin myötä suunnittelijan taiteelliset kyvyt ja ilmaisuvoima ovat korostuneet perinteisten käsityötaitojen sijaan.

Painokankaan suosio on perustunut kautta historian sen edullisuuteen muihin tekniikoihin verrattuna. Jo varhaisimmissa painokankaissa jäljiteltiin kudottuja kankaita, kuten brokadikankaita, sametteja ja silkkidamasteja, ja painetuista kankaista tulikin näin kalliiden juhlinkankaiden korvikkeita (Åhlberg & Jarneryd 1972: 11). Suomessa hyvä esimerkki varhaisesta korvikekankaasta on kudottujen housukankaiden korvikkeeksi vuonna 1861 markkinoille tullut Tricot eli miljoonahousukangas, josta tuli 1860-luvulla Forssan tehtaan tärkein tuote. Painojälki oli niin korkealaatuista, että painetun kankaan erotti kudotusta lähinnä hinnan perusteella. (Pulkkinen 2008: 20.) Suomalaisen painokankaan historia onkin mielenkiintoinen sekoitus tuontitavaraa, korvikkeita ja luovia ratkaisuja niukkuuden keskellä mutta myös innovaatioita ja omaleimaisuutta.

5 KYSELYT JA HAASTATTELUT

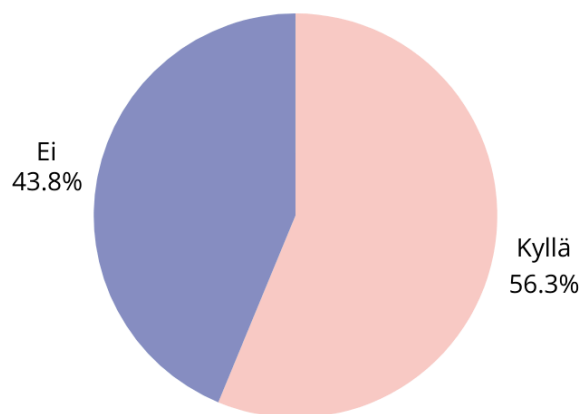

5.1 Kysely 1. vuoden opiskelijoille

Osana työpajan suunnittelua toteutin 1. vuoden tekstiilisuunnittelun opiskelijoille lomakemuotoisen nimettömän kyselyn (Liite 2), joissa kartoitin heidän taustojaan ja toiveitaan kuosiopetuksen suhteen. Kyselyn avulla pyrin myös muun muassa selvittämään, oliko opiskelijoilla jo entuudestaan kokemusta kankaanpainannasta tai kuosien tekemisestä. Pyrin pitämään kysymykset neutraaleina, jotta en ohjailisi opiskelijoita vastauksissa liikaa. Lomakkeen kuvauksessa kerroin kuitenkin hyödyntäväni kyselyn vastauksia opinnäytetyössä, jossa suunniteltaisiin opetusta täydentävä koho- ja kaaviopainotyöpaja.

Kysely toteutettiin Google Forms -lomakkeella 1. vuoden Esitystekniikat-kurssin puitteissa 1.2.2024. Kurssille osallistui 18 opiskelijaa, joista kaksi oli kyselyn ajankohtana poissa. Vastauksia kyselyyn saatiin siis 16 kappaletta. Kysely sisälsi niin monivalintakysymyksiä kuin avoimia kysymyksiä. Monivalintakysymyksiä sai myös halutessaan täydentää. Kyselylle varattiin aikaa 30 minuuttia.

1a. Oletko tehnyt itse aiemmin kuoseja?

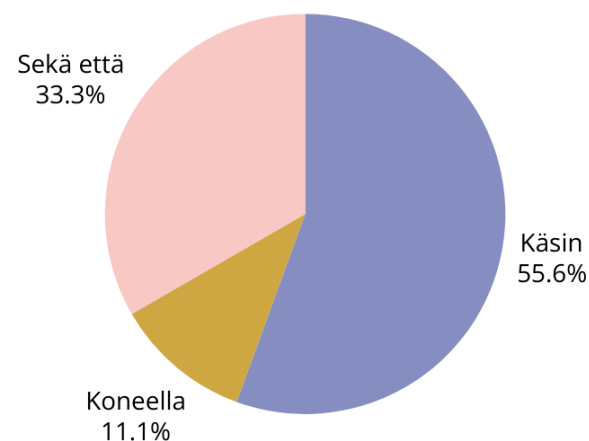
Kaavio 1.

5.1.1 Kyselyn tulokset

Ensimmäisellä kysymyksellä (Kaavio 1) pyrittiin kartoittamaan 1. vuoden opiskelijoiden lähtötasoa. Kysymyksenasettelu osoittautui odotettua haastavammaksi. Moni vastaaja pohti, mitä ylipäätään tarkoitetaan kuosilla. Vastaukset jakautuivat melko tasaisesti. Joka tapauksessa yli puolella oli jo jonkin verran kokemusta kuosien tekemisestä.

Tarkentavalla kysymyksellä (Kaavio 2) halusin selvittää, olivatko opiskelijat suunnitelleet kuoseja käsin vai koneella. Tietokoneavusteinen kuosisuunnittelu on kehittynyt viime vuosien aikana hurjasti, ja esimerkiksi Adobe Photoshop- ja Illustrator-ohjelmilla toistuvan raportin luominen käy yksinkertaisimmillaan parilla klikkauksella. Yli puolet vastasi kuitenkin tehneensä kuoseja vain käsin. Tietokonetta kuosisuunnittelussa oli hyödyntänyt siis alle puolet, ja vain pieni osa oli luonut kuoseja ainoastaan koneella.

1b. Jos vastasit edelliseen kyllä: Miten olet tehnyt kuoseja?

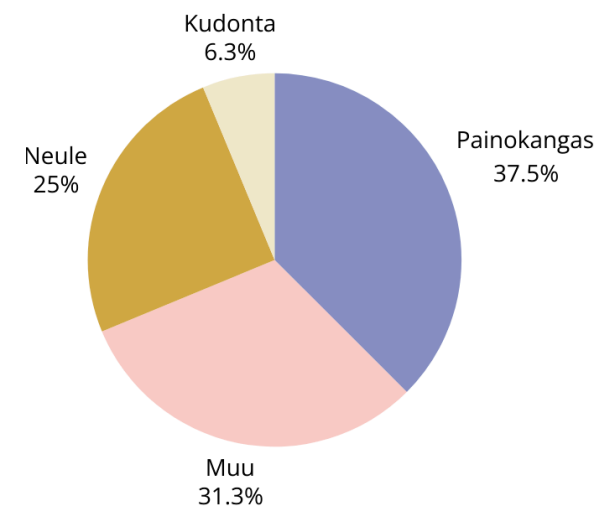

Kaavio 2.

Toisella kysymyksellä (Kaavio 3) pyrin selvittämään opiskelijoiden suuntautumisvaihtoehtoja. Vaihtoehtoon "Muu" sai vastata vapaasti. Noin kolmasosa opiskelijoista ei vielä tiennyt tarkalleen, mihin haluaisi opinnoissaan erityisesti suuntautua. Useampi vastasi olevansa kiinnostunut kaikesta. Kaksi opiskelijaa pohti vastauksissaan jo suunnittelemiensa tekstiilien käyttötarkoitusta. Suurin osa opiskelijoista oli kiinnostunut eniten painokankaasta, kun mukaan lasketaan myös vastaukset, joissa mainittiin painokankaan lisäksi jokin muu tekniikka.

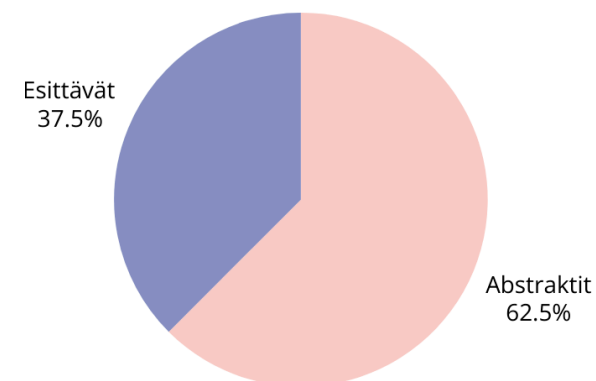
Kolmannella kysymyksellä (Kaavio 4) halusin kartoittaa opiskelijoiden mieltymyksiä ja saada sitä kautta osviittaa työpajan tehtävänäntöjen suunnitteluun. Kaksi kolmasosaa opiskelijoista piti enemmän abstrakteista kuoseista. Vapaaehtoisissa perusteluissa mainittiin muun muassa abstraktien kuosien monikäyttöisyys.

2. Mihin haluat tekstiiliopinnoissa erityisesti suuntautua?

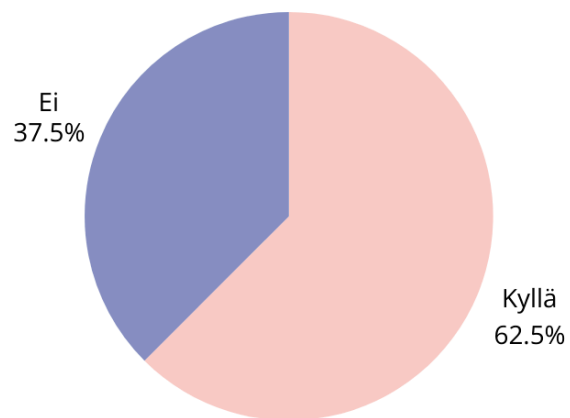
Kaavio 3.

3. Pidätkö enemmän abstrakteista vai esittävästä kuoseista?

Kaavio 4.

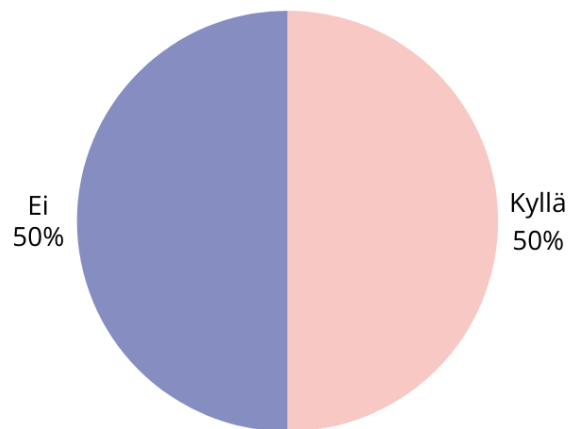
4. Onko sinulla aiempaa kokemusta luovan alan opinnoista tai työstä?

Kaavio 5.

Neljännellä kysymyksellä (Kaavio 5) halusin selvittää opiskelijoiden taustaosaamista. Luovan alan opinnoiksi laskettiin tässä esimerkiksi kuvataidelukio, jonka oli käynyt reilu kolmasosa Kyllä-vastauksen antaneista. Jokin tekstiili- tai vaatealan koulutus oli lähes puolella (45 %) tästä vastaajajoukosta. Työkokemusta luovalta alalta oli kolmella vastaajista.

5. Onko sinulla aiempaa kokemusta painokankaasta, esimerkiksi silkkipainosta?

Kaavio 6.

Kysymyksellä 5 (Kaavio 6) halusin jälleen kartoittaa opiskelijoiden osaamista. Vastaukset jakautuivat tasan kahtia. Vapaaehtoisissa kommentteissa mainittiin muun muassa lukion silkkipaino-opetus.

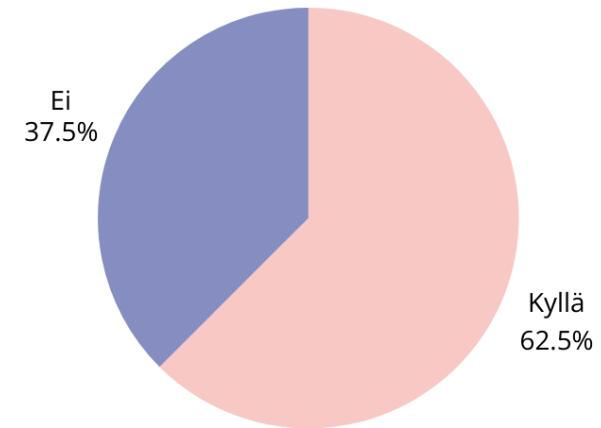
Kuudennella kysymyksellä (Kaavio 7) halusin selvittää, kuinka monella opiskelijalla oli ylipäättään kokemusta leimasimilla painamisesta. Kahdella kolmasosalla vastaajista oli aiheesta jonkinlaista kokemusta. Tarkentavissa vastauksissa mainittiin muun muassa koulun kuvaamataidon tunnit ja perunan käyttö leimasimena.

Seitsemäs kysymys oli avoin kysymys, jolla halusin selvittää opiskelijoiden odotuksia tulevan kuosiovetuksen suhteen. Yli puolet opiskelijoista mainitsi vastauksessaan jollain tavalla uudet menetelmät ja niiden monipuolisen hyödyntämisen. Kolme vastaajaa painotti odotuksissaan käytännönläheisyyttä ja teknistä puolta, ja kolme halusi oppia tapoja löytää ja ideoita ja inspiraatiota suunnitteluunsa.

Kysymyksellä 8 selvitin opiskelijoiden kiinnostuksen kohteita ja inspiraation lähteitä. Vastaukset vaihtelivat odotetusti paljon. Eniten mainintoja sai luonto, joka inspiroi kuutta vastaajaa. Tietyn aikakauden tai tyyliuunnan nimesi neljä vastaajaa. Erilaiset katutyylit ja alakulttuurit saivat neljä mainintaa. Japanin mainitsi tavalla tai toisella kolme vastaajaa. Myös värit ja ihmiset saivat useamman maininnan.

Yhdeksännellä kysymyksellä halusin kartoittaa, olivatko opiskelijat kiinnostuneita vaihto-opiskelusta ja mihin maihin he haluaisivat mennä. Kysymyksellä pyrin saamaan myös vihjeitä siitä, mitkä maat ovat opiskelijoiden mielestä kiinnostavia tekstiilisuunnittelun näkökulmasta. Vain neljä opiskelijaa vastasi, ettei ole kiinnostunut vaihto-opiskelusta. Epävarmoja oli kolme vastaajaa. Loput vastaajista olivat ainakin ajatuksen tasolla halukkaita lähtemään vaihtoon. Kohdemaissa oli paljon vaihtelua: Japani, Englanti ja Ruotsi saivat kukin kaksi mainintaa. Lisäksi opiskelijoita kiinnosti Hollanti, Saksa, Tanska, Kanada ja Viro. Viisi opiskelijaa ei maininnut mitään tiettyä maata tai kohdetta.

6. Oletko tehnyt linografiikkaa tai kaivertanut itse leimasimia aiemmin?

Kaavio 7.

Viimeisessä eli kymmenennessä kysymyksessä pyysin opiskelijoita vielä kertomaan esikuvistaan tai muuten kiinnostavista tekijöistä tekstiilialalta. Kysymyksellä halusin saada yleiskuvaa opiskelijoita inspiroivista alan tekijöistä. Vastaukset olivat hyvin vaihtelevia, mutta suurin osa opiskelijoista mainitsi suomalaisia suunnittelijoita ja merkkejä. Moni vastaaja ei kuitenkaan osannut tai halunnut nimetä ketään tiettyä suunnittelijaa tai tiettyä merkkiä.

5.1.2 Vastausten analysointi

Kyselyn vastauksia tulkittaessa on syytä pitää mielessä, että 16 henkilön joukko on hyvin pieni ja jonain toisena vuonna vastaukset voisivat olla hyvin erilaisia. Kysely antaa kuitenkin suuntaa antavia tietoja opiskelijoiden osaamisesta ja kiinnostuksen kohteista. Kyselyn aikoihin helmikuussa 1. vuoden painokangasopinnot eivät olleet vielä alkaneet, joten vastaukset heijastelivat opiskelijoiden lähtötasoa.

Hieman yllättävänä voidaan pitää sitä, että yli puolet opiskelijoista on tehnyt kuoseja jo ennen kuosiopetuksen alkamista. Tämä tulos voi kertoa siitä, että nykypäivänä internet on täynnä erilaisia ohjeita ja videoita. Koska kuosin käsitettä ei kysymyksen kohdalla tarkennettu, ei vastausten perusteella voi toisaalta vielä sanoa, onko opiskelijoilla syvempää ymmärrystä erityyppisistä kuoseista tai osaavatko he esimerkiksi laittaa kuosit raporttiin¹. Vaikka tietokoneavusteinen suunnittelu on yleistynyt, yli puolet kuoseja tehneistä ilmoitti tehneensä niitä vain käsin. Voinee siis sanoa, että tietokone ei ole ajanut käsin tekemisen ja perinteisten menetelmien edelle, vaikka digitaaliset työvälineet nopeuttavat työskentelyä. Uutta kuosien tekeminen on lähes puolelle opiskelijoista, mikä tulisi myös huomioida opetuksessa.

Opiskelijoiden suuntautumistoiveita kartoittaessa useampi vastaaja oli kiinnostunut kaikesta tekstiilisuunnitteluun liittyvästä, mutta painokankaasta oltiin erityisen kiinnostuneita. Kiinnostusta painokankaaseen heijastelivat myös opiskelijoiden suomalaiset suunnittelijaesikuvat, joista moni on tunnettu erityisesti painokankaan puolelta. Kiinnostus eri tekstiilitekniikoihin on kuitenkin laajaa, ja lisäopetusta suunniteltaessa olisi hyvä ottaa huomioon tämä monipuolinen kiinnostus.

Koska noin puolella opiskelijoista on kankaanpainannasta ja leimasimella painamisesta jo entuudestaan kokemusta, tulevassa työpajassa on hyvä selittää työvaiheet ja tekniikan periaatteet selkeästi, mutta painopiste kannattaa pitää tekniikan soveltamisessa kuosisuunnitteluun, jotta työpajan sisältö on opiskelijoille tarpeeksi haastava ja kiinnostava.

Korkeaa kiinnostusta vaihto-opiskeluun voidaan pitää myös hieman yllättävänä, vaikka vastauksista ei voikaan suoraan päätellä vaihtoon hakevien määrää. Vastausten perusteella voi kuitenkin päätellä opiskelijoiden olevan hyvin kiinnostuneita erilaisista kulttuureista.

¹ Raportti on kuosin toistuva mallikerta. Raporttiin laitetusta kuosista voidaan erottaa sen mallikerta eli pienin toistuva yksikkö.

5.2 Tekstiiliopiskelijoiden ryhmähaastattelu

Suunnittelin toteuttavani haastattelun ryhmähaastatteluna 2.–3. vuoden tekstiilisuunnittelun opiskelijoille. Haastatteluporukan kokoaminen osoittautui kuitenkin haastavaksi, eikä kukaan vastannut sähköpostilistalle lähettämääni haastattelukutsuun, minkä vuoksi myös haastattelun ajankohta viivästyi. Harkitsin tässä kohtaa toteuttavani myös tämän osuuden kyselymuotoisena, mutta olin epäileväinen sen suhteen, saisinko kyselyyn tarpeeksi hyviä vastauksia.

Lopulta päätin ohjaajani suostumuksella pyytää suoraan muutamaa opiskelijaa haastateltavaksi. Ajankäytöllisistä ja maantieteellisistä syistä toteutin haastattelun WhatsApp-ryhmäkeskusteluna, jossa kukin haastateltava sai vapaasti vastata kysymyksiin joko kirjallisesti tai ääniviestein ja myös kommentoida muiden vastauksia. Haastateltavana oli kolme opiskelijaa. Kuten 1. vuoden opiskelijoiden kohdalla, vältin kysymästä tarkoituksella liian ohjaavia kysymyksiä, pois lukien 7. kysymys, jossa kysyttiin ideoita tai toiveita kuosityöpajan suhteen. Halusin sekä kyselyn että haastattelun antavan tarpeeksi löyhästi ideoita työpajan suunnitteluprosessiin. Oletin kysymyksenasettelun tuottavan myös sellaisia yleisiä opiskeluun liittyviä vastauksia, joita en voisi suoraan huomioida omassa työpajassani, kuten muihin kuin painokankaaseen tai esimerkiksi tietokoneavusteiseen suunnitteluun liittyviä toiveita, mutta pidin myös näitä kysymyksiä tärkeinä, jotta voisin ymmärtää paremmin opiskelijoiden tarpeita.

Haastattelu toteutettiin puolistrukturoituna haastatteluna, eli haastattelun kysymykset oli suunniteltu etukäteen, mutta vastaamisjärjestys oli vapaa ja vastauksiaan sai myös täydentää keskustelun edetessä. Kysymykset ovat liitteessä 3.

5.2.1 Poimintoja haastattelusta ja analysointi

Ensimmäisessä kysymyksessä opiskelijoita pyydettiin kuvaamaan vapaasti kokemuksiaan tekstiilisuunnittelun opinnoista. Opiskelijat kokivat, että opintojen kahtena ensimmäisenä vuotena oli paljon käytännön kursseja ja mahdollisuuksia kokeilla erilaisia tekstiilitekniikoita. Myöhemmin opinnot keskittyivät enemmän ammatilliseen puoleen ja yhteisiin kursseihin muiden muotoilun opiskelijoiden kanssa, mikä koettiin vähemmän hyödyllisenä. Vastaajat toivoivat lisää tekstiileihin liittyviä syventäviä ja valinnaisia kursseja myös opintojen loppupuolelle. Työelämäkurssit koettiin hyödyllisinä nuoremmille opiskelijoille, mutta ei niinkään pitkään jo työelämässä olleille. Opiskelijat toivoivat enemmän kursseja, jotka tukisivat käytännön taitojen kehitystä ja vähemmän massakursseja muiden muotoilijoiden kanssa. Lisäksi kaivattiin laajempaa opetusta eri ohjelmistojen käytöstä, kuten Illustratorista ja InDesignista, sekä mahdollisuutta opetella mallinnusohjelmia. Yritysyhteistyötä toteutettiin kursseilla pääasiasa esittelemällä kurssien lopputehtäviä valikoiduille yrityksille, mutta opiskelijat toivoivat, että yhteistyö olisi ollut syvällisempää. Vastaajat kokivat, että opintojen aikana oppi paljon, mutta niistä olisi mahdollisuus saada vielä enemmän irti, mikäli kursseja olisi järkeistetty paremmin. Opiskelijoille oli yllätys, että tekstiiliin liittyvien kurssien määrä ja tarjonta olivat kahden ensimmäisen vuoden jälkeen vähäiset.

Toinen kysymys koski opintoihin kohdistuvia odotuksia, jotka olivat vastaajilla korkeat. He odottivat opinnoilta muun muassa kankaanpainantaa ja värjäystä eri tekniikoilla ja toivoivat teknisten taitojensa kehittyvän opintojen edetessä. Odotuksia kohdistui myös työelämän kontaktien ja verkostojen luomiseen. Kuosisuunnittelun puolelta odotettiin tarjottua monipuolisempaa opetusta ja enemmän sekä käsinpainoa että digiprintterin käyttöä. Opiskelijat olisivat halunneet myös enemmän mahdollisuuksia käyttää koulun laitteita vapaa-aikallaan, mutta tämä ei ole ollut viikonloppuisin mahdollista.

Kolmannessa kysymyksessä kysyttiin, mitä kursseja opiskelijat olivat pitäneet kaikkein mielenkiintoisimpina tai hyödyllisimpinä. Painokangaskurssit koettiin monipuolisina ja antoisina, erityisesti mahdollisuus kokeilla erilaisia tekniikoita ja värejä. Adobe-ohjelmien käytön opettelu jäi vastaajien mukaan pinnalliseksi, ja sen osalta kaivattiin lisää syventävää opetusta. Kudonnan ja neulonnan syventäviä kursseja kuvattiin ammatillisen osaamisen kannalta erityisen hyödyllisiksi ja mielenkiintoisiksi. Kolmannen vuoden yrityskurssia pidettiin kiinnostavana, mutta opiskelijat toivoivat mahdollisuutta keskittyä yleisen tason sijaan tekstiilialan kannalta olennaisiin asioihin.

Neljännellä kysymyksellä pyrin kartoittamaan sitä, oliko opetus vastannut opiskelijoiden odotuksia. Opiskelijoiden kokemukset opetuksesta vaihtelivat. Monet olivat odottaneet enemmän käytännön kursseja ja pettyneet, kun kolmannen ja neljännen vuoden kurssit olivat enemmän teoriapainotteisia. Erityisesti tutkinon loppupuolella kurssit koettiin suunnatuiksi yleisemmin muotoilun opiskelijoille eikä niinkään tekstiilialan kannalta hyödyllisiksi. Neule- ja kudonta-kurssien tasossa koettiin vaihtelua ja niiden toivottiin olevan nykyaikaisempia. Opiskelijat kaipasivat myös enemmän valinnaisia kursseja. Myös yritysyhteyden lisäämistä ja opiskelijoiden ohjaamista työelämään kaivattiin. Ammatillisen identiteetin kurssilta odotettiin enemmän kontakteja työelämään.

Seuraavaksi kysyin, mitä konkreettisia elementtejä tai tekniikoita opiskelijat olivat kaivanneet opintoihinsa erityisesti kuosisuunnittelun osalta. Opiskelijat kaipasivat käytännönläheisiä elementtejä. Toiveissa oli myös blokkipainantaa ja käsinpainantaa suuremmille kankailla pienien testipalojen sijaan. Lisäksi toivottiin enemmän opetusta Photoshopin ja Illustratorin käytössä kuosisuunnittelussa. Opiskelijat toivoivat myös enemmän mahdollisuuksia käyttää digiprintteriä. Toivottiin myös kokeilevampia tekniikoita, kuten monimutkaisempia sapluunointia ja kaiverrettuja leimasimia, sekä mahdollisuutta oppia lisää värjäämisestä

esimerkiksi luonnonväreillä.

Kuudennella kysymyksellä halusin selvittää, miten perinteisten menetelmien merkitys oli opiskelijoiden mielestä näkynyt opetuksessa. Opiskelijat kokivat, etteivät perinteiset menetelmät olleet erityisen suuressa osassa opintoja. Selkeimmin perinteiset menetelmät näkyivät kannustuksena käsin luonnosteluun sekä kuvataidekurssien kautta. Käytetyt menetelmät, esimerkiksi kudonta ja neulonta, olivat itsessään perinteisiä, mutta niitä lähestyttiin nykyaikaisesta ja tietokoneavusteisesta näkökulmasta. Opintojen tueksi olisi kaivattu tekstiiliteollisuuden ja tekstiilien historiaa käsitteleviä kursseja.

Viimeiseksi pyysin ideoita tai toiveita tulevaan kuosityöpajaan. Opiskelijoiden antamien vastausten perusteella kuosityöpaja voisi täydentää nykyistä opetusta tarjoamalla konkreettisia menetelmiä, kuten blokkipainantaa, leimasinpainantaa ja reservi-/suojausmenetelmää² kankaanpainantaan. Opiskelijat toivoivat myös kurssin sisältävän perinteellisempiä painomenetelmiä, kuten monimutkaisempia sabluunakuviota ja linoleimasimella painamista. Kuosityöpaja voisi olla osa jo olemassa olevia painokangaskursseja tai sen voisi tarjota omana kurssinaan, joka voi olla joko vapaavalintaisena tai osana pakollista kurssikokonaisuutta. Työpajan tulisi tarjota tilaisuus kokeilla erilaisia tekniikoita ja mahdollisesti luoda suurempi työ, joka tukee pakollisia kursseja ilman päällekkäisyyksiä. Työpajaan voisi sisältää myös kuosisuunnittelun teoriaa esimerkiksi kuosien, kuten kuuluisien olemassa olevien kuosien, kautta.

² Väriaineen pääsy kankaalle estetään esimerkiksi vahan tai estopastan avulla. Myös esim. solmuvärjäys.

5.3 Kyselyn ja haastattelujen tuloksista

Kyselyjen ja haastatteluiden avulla pyrin kartoittamaan tekstiilipöytätyöskentelijöiden taustoja, kiinnostuksen kohteita ja odotuksia. Ennen työpajan suunnittelua oli kuitenkin vaikea arvioida, millaiset kysymykset olisivat työpajan kannalta kaikkein hyödyllisimpiä. Kyselyt ja haastattelut olisivat ehkä kannattanut ajoittaa hieman myöhemmäksi.

Sain väliseminaarissa palautetta, että osa esittämistäni kysymyksistä ei ollut työpajan kannalta relevantteja. Itse koin tarpeelliseksi selvittää opiskelijöiden taustoja ja lähtötasoa, jotta osaisin suunnitella työpajan tehtävistä sopivan haastavat. Alun perin pohdin myös erilaisten kulttuurien ja alakulttuurien sisällyttämisestä tehtävänantoihin, minkä takia kysyin tähän aiheeseen liittyviä kysymyksiä. Loppujen lopuksi painokankaan historian kartoittaminen ja Japanin-vaihtokokemusten soveltaminen yhdessä kirjoittivat kuitenkin työpajan kannalta parempia ideoita. Työpajan suunnittelusta kerron tarkemmin seuraavassa pääluvussa.

On myös huomattava, että kaikki kyselyn vastaukset eivät olleet kovin laadukkaita. Osa opiskelijöistä vastasi esimerkiksi ”en tiedä”. Haastattelussa suurin ongelma oli, että se tuotti paljon opetussuunnitelman uudistamisen kannalta tärkeää palautetta, mutta osa tästä palautteesta ei suoraan liittynyt työpajaan eikä ollut siihen sovellettavissa. Olen karsinut haastatteluvastauksista puhtaaksikirjoitusvaiheessa osan tällaisista kommenteista, mutta osan olen halunnut säilyttää osana opinnäytetyöprosessin kehityskertomusta. Haastattelujenkin kohdalla ongelmaksi muodostui ennakointi: millaiset kysymykset tuottaisivat mahdollisimman hyviä vastauksia. Pyrin kysymyksilläni hahmottamaan sitä, miten työpajani sopisi nykyiseen opetussuunnitelmaan ja miten se voisi parhaiten täydentää painokangas- ja kuosiovetusta. Koska työpaja ei ollut vielä haastatte-

luvaiheessa olemassa, oli mielestäni tärkeää kysyä opiskelijöiltä, mitkä kurssit olivat olleet onnistuneita ja mitkä eivät. Vastauksen oli siis tarkoitus toimia pohjana työpajani suunnittelussa eikä varsinaisesti kritisoida nykyistä opetussuunnitelmaa.

Alun perin opinnäytetyöni ei ollut tarkoitus sisältää työpajan testausta, koska arvioin, ettei tälle olisi aikaa. Tutkimussuunnitelman palauttamisen jälkeen sain kuitenkin palautetta, että työpaja jäisi vajaaksi, jos sitä ei testattaisi. Koska arvioin jo suunnitteluvaiheessa työpajan kestoksi kaksi viikkoa (joka myöhemmin tarkentui kolmeen viikkoon), pidin työpajan testaamista sellaisenaan mahdottomana opinnäytetyön aikataulun puitteissa. Sovin kuitenkin pyytäväni palautetta työpajasta ja sen tehtävänannoista haastattelemltani opiskelijöiltä. Arvioin, että työpajasta saatu palaute ja sen analyysi paikkaisi osaltaan puutteellisia kysely- ja haastattelutuloksia.

6 TYÖPAJAN SUUNNITTELU

6.1 Työpajan lähtökohdat

Työpajaidea sai alkunsa vaihto-opinnoistani Japanissa, jossa osallistuin koho- ja kaaviotekniikoita käsitteleville painokursseille. Toinen näistä oli Muotoilun ja värjäyksen perusteet -kurssi, jossa painettiin sekä leimasimella (kuva 11) että kaavion avulla. Tehtäviä oli yhteensä kolme. Toinen kurssi oli Värjäys II, jonka aiheena oli katagami nassen ja shibori- eli solmuvärjäys. Katagami nassen on katazomen variaatio, jossa käytetään värillistä estopastaa. Kirjoitin katazomesta tarkemmin luvussa 4.2.3. Lisäksi Värjäys II -kurssilla kerrattiin kuosisuunnittelun perusteita ja erityyppisiä kuoseja sekä harjoiteltiin kuosien piirtämistä käsin.

Ennen aihe-seminaaria keskustelin ohjaajani Tuiti Pajun kanssa opinnäytetyöstä ja sovimme, että suunnittelen opinnäytetyöni produktina leimasintyöpajan 1. vuoden tekstiiliopiskelijoille. Aihe-seminaarissa ehdotin laajentavani työpajan kattamaan myös kaaviopainon, koska aiheesta oli tullut minulle Japanissa niin läheinen. Opinnäytetyön tutkimuksellisessa osiossa tutkisin käyttämäni tekniikoiden historiaa ja kartoittaisin opiskelijoiden odotuksia ja toiveita kyselyn ja haastattelun avulla.

Tutkimussuunnitelman palautuksen jälkeen tammikuussa tapasin ohjaajani ja toimeksiantajani Tiina Karhun. Kävimme läpi muun muassa sitä, miten työpaja sopisi nykyiseen opetussuunnitelmaan. Toimeksiantajan toive oli, että työpajaan tulisi vaikutusta japanilaisesta painokankaasta ja opiskelijat pääsisivät kokeilemaan sitä. Työpaja voisi olla esimerkiksi oma vapaavalintainen kurssinsa tai pieni osa jo olemassa olevaa kurssia. Se voisi myös olla syventävä kurssi, joka kytkisi sekä kulttuurista että historiallista näkökulmaa.

Kuva 11. Leimasinpainantaa Japanissa.

6.2 Suunnitteluprosessi

Tutkimussuunnitelman jälkeen jatkoin opinnäytetyötä opiskelijoiden kyselyillä ja haastatteluilla sekä kirjallisella historiakartoituksella. Tämän jälkeen piirsin ideakartan, johon kokosin tähän asti keräämäni tiedot ja ideoin työpajan rakennetta, toteutustapaa, käytettäviä materiaaleja sekä aikataulua. Kirjasin ylös myös painokankaan historiasta nousseita kiinnostavia näkökulmia ja Japanissa käymieni kurssien tehtävänantoja ja kursseilla käytettyjä materiaaleja. Aloin samalla tehdä myös materiaalikokeiluja, joista heränneitä ajatuksia lisäsin myös ideakarttaan. Materiaalikokeiluista ja -valinnoista kerron tarkemmin seuraavassa alaluvussa.

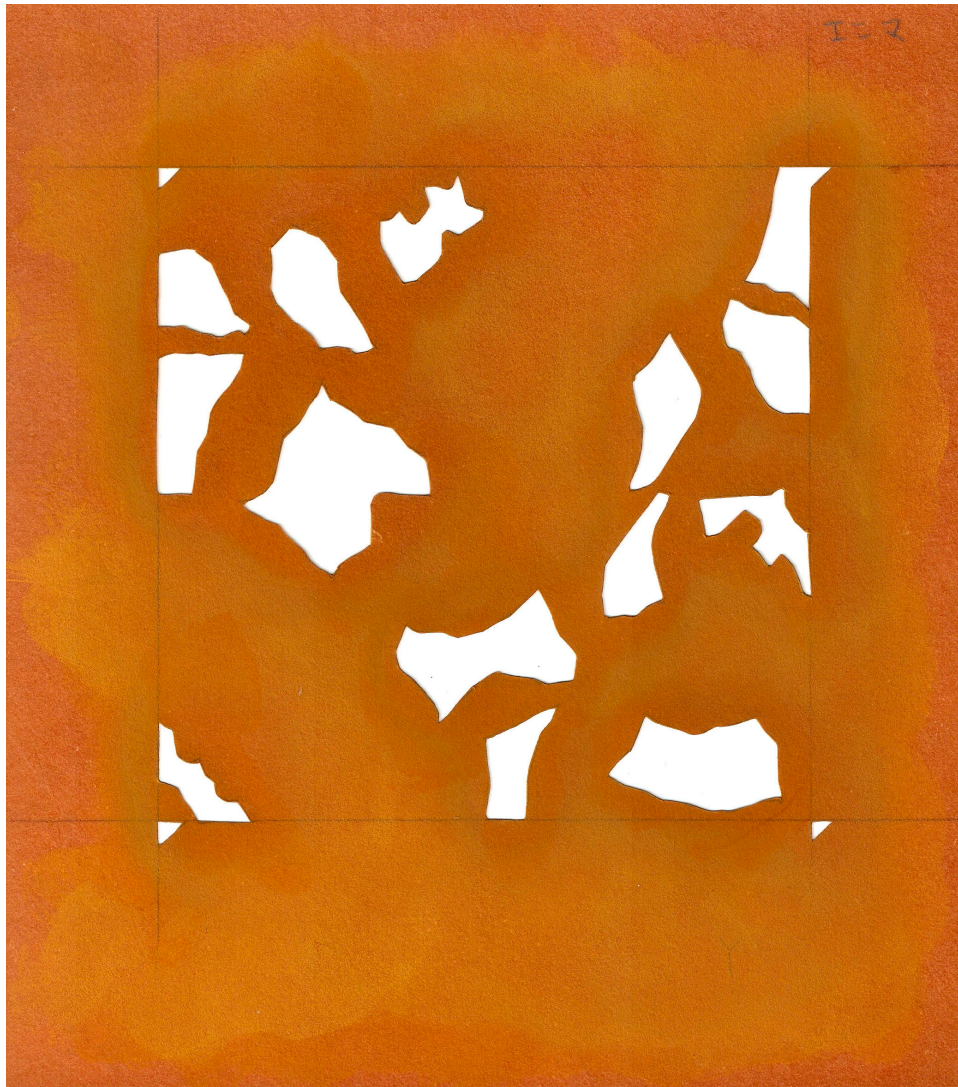
Kirjallisuuskatsausta tehdessäni huomioni kiinnittivät lukuisat maininnat painettujen kankaiden roolista muiden tekstiilien, kuten kudottujen kankaiden, korvikkeina. Näitä korvikkeita ja jäljitelmiä esiintyi sekä Suomessa että maailmalla. Suomessa sota-ajan raaka-ainepulasta syntyneet ideat ja tee-se-itse-ohjeet olivat myös kiinnostavia. Näitä historiallisia näkökulmia päätin tuoda mukaan työpajan tehtävänantoihin.

Japanin kaaviopainantaperinteiden osalta vaikutus työpajaan tuli suurimmaksi osaksi omista vaihtokokemuksistani ja kursseilla käytetyistä materiaaleista. Esimerkiksi erilaiset estovärijäysmenetelmät karsin pois jo sen takia, että aihe olisi aivan liian laaja näin lyhyellä kurssilla käsiteltäväksi. Lisäksi koin, että oma osaamiseni ei riittäisi vielä opettamaan näitä menetelmiä muille. Myös estovärijäyksessä käytettävien materiaalien, kuten japanilaisten riisileseiden, saatavuus olisi ongelma. Materiaali- ja aikasyistä päätin karsia pois myös monimutkaisemat, harsolla vahvistettavat kaaviot.

1. vuoden opiskelijoiden kyselystä panin merkille, että monilla oli jo kokemusta sekä leimasinpainannasta että kaaviopainosta. Nykyään internet on myös täynnä helppoja ohjeita esimerkiksi grafiikkaan ja tee-se-itse-painokangasprojekteihin. Niinpä päätin omassa työpajassani painottaa nimenomaan kuosien rakentamista. Opiskelijoiden tulevia kursseja silmällä pitäen suunnittelin tehtävät myös niin, että niistä saisi helposti hyödynnettävää materiaalia muille kursseille, kuten kudontaan ja neulontaan.

Vanhempien opiskelijoiden toiveena oli painaa kokonainen kangas pienen testitilkun sijaan. He halusivat myös ymmärtää kuosisuunnittelun perinteitä paremmin ja tuoda opintoihin mukaan historiallisia näkökulmia. Nämä kohdat pyrin huomioimaan työpajani suunnittelussa ja suunnittelin toisen tehtävän painettavaksi A2-kokoiselle kankaalle.

Japanissa Muotoilun ja värjäyksen perusteet -kurssin kaikki tehtävät lähtivät liikkeelle yksinkertaisesta abstraktista muodosta, josta rakennettiin toistuvia kuoseja. Halusin soveltaa tätä ideaa omassa työpajassani ja viedä sitä vielä pidemmälle. Japanin kurssilla leimasinpainantatehtävät olivat mustavalkoisia ja perustuivat yhteen painolaattaan, mutta halusin työpajaani mukaan enemmän värejä ja kerroksellisuutta sekä mahdollisuuden käyttää useita painolaattoja samassa työssä. Abstrakti muoto toimisi pohjana myös kaaviopainotehtävälle ja olisi muutenkin nopea tapa aloittaa tehtävän tekeminen. Muokkasin myös tehtävien ohjeistuksia suomalaisen opetukseen sopivammiksi: Joshibin Muotoilun ja värjäyksen perusteet -kurssilla tehtävillä oli tietty tiukahko struktuuri, eikä opiskelijoilla ei ollut juurikaan vapauksia soveltaa niitä. Esimerkiksi värejä piti käyttää tietty määrä. Halusin kuitenkin antaa omassa työpajassani opiskelijoille enemmän vapauksia ja tilaa luovuudelle.

Kuva 12. Japanissa käyttämäni kaavio marginaaleineen ja kohdistusmerkkeineen.

Kaaviopainannasta saamastani opista toin työpajaani mukaan japanilaisille kaavioille tyypilliset marginaalit (2–3 senttimetriä kaavion yläreunaan ja sivuille, 5 senttimetriä alareunaan) ja apuviivat (kuva 12). Värjäyskurssilla kaavioiden kohdistamista helpottivat kuosin raportin yli jatkettavat elementit. Myös tästä lisäksi ohjeistuksen omaan työpajaani. Halusin, että työpajan kaaviopainotehtävässä painettava kuosi tehtäisiin nousevana raporttina. Ohjeet nousevan raportin tekoon sovelsin värjäyskurssin kuosityöpajan materiaaleista. Vaikka Metropolian Esitystekniikat-kurssilla opetetaan yksi tapa tehdä nouseva raportti, Japanissa oppimani tekniikka soveltuisi työpajaani paremmin ja tarjoaisi hyvää lisäharjoitusta kuosien käsin tekemiseen.

Aikatauluun sain osviittaa Japanin kurssien aikatauluista. Muotoilun ja värjäyksen perusteet -kurssilla tehtäviä oli kolme, joista jokaiselle oli varattu noin viikko. Leimasinpainolle oli yksi tehtävä ja kaaviopainolle kaksi. Koska työpajasani käytäisiin läpi sekä koho- että kaaviopainoa, arvioin työpajan alustavaksi pituudeksi kaksi viikkoa. Esimerkkitehtäviä kootessani mietin aikataulua kuitenkin uudelleen, sillä suunnittelemani tehtävät olivat monivaiheisia ja halusin, että kurssilla olisi myös aikaa tehtävien läpikäyntiin yhdessä. Työpajan lopulliseksi aikatauluksi tuli kolme viikkoa, puolitoista kullekin aihealueelle.

6.3 Materiaalikokeilut ja -valinnat

Samalla kun suunnittelin työpajan rakennetta ja tehtäviä, tein erilaisia materiaalikokeiluja. Alusta asti oli selvää, että halusin käyttää mahdollisimman paljon helposti saavutettavia materiaaleja, joita opiskelijoilla todennäköisesti olisi jo valmiiksi kotonaan, esimerkiksi guasseja, puuvärejä ja akrylivärejä. Oikeapiseen linografiikkaan on omat väriaineensa ja työvälineensä, mutta koin, että näin iso materiaallinen panostus opiskelijoilta olisi yhden kurssin takia liikaa. Koska työpaja tulisi olemaan kuosityöpaja eikä varsinaisesti painokangastyöpaja, painetun pinnan ei välttämättä tarvitsisi olla kangas eikä myöskään käytettävien värien kankaanpainannassa tavallisesti käytettäviä värejä.

Joshibin Muotoilun ja värjäyksen perusteet -kurssilla kohopainotehtävässä käytettiin painamiseen mustaa kirjoitusmustetta ja askartelukaupan leimasinkumia. Täysin samanlaista leimasinkumia ei saa Suomesta, mutta taide- ja askartelukaupat myyvät monenlaisia vastaavia kaiverrettavia levyjä (kuva 14). Kokeilin näitä levyjä sekä musteen, guassien että akryyliä kanssa levittäen väriä laatalle siveltimellä. Jälki ei ollut yhtä tasaista ja ennakoitavaa kuin linomaaleilla ja telalla painaessa, mutta kuosiharjoituksia varten tarpeeksi siistiä. Tein blokkikokeiluja myös kerrostaen ja kokeilin erilaisille pinnoille painamista.

Kaaviopaperin korvaaminen oli hieman haastavampaa. Käytin Joshibissa vaihto-opinnoissani vedenkestävää ja vahvaa katagami-kaaviopaperia, jota käytetään Japanissa yleisesti kaaviotekniikoissa. Japanilaiset kaaviopaperit ovat kuitenkin kalliita, eikä niitä ole myynnissä Suomessa. Japanissakin vain yksi alue on erikoistunut paperin valmistamiseen, ja paperia myyvät ainoastaan aiheeseen erikoistuneet värjäyskaupat. Metropolian painokangaskurssilla käytettiin kertakäyttöisissä kaavioissa litoposteria. Litoposteri kuitenkin hajoaa helposti, eikä sitä voi esimerkiksi pestä. Koska suunnittelemassani työpajassa kaavioita on tarkoitus käyttää useita kertoja, tarvitsin kestävämmän materiaalin. Selvitin erilaisia vaihtoehtoja ja päädyin lopulta yupo-paperiin, joka on verrattain edullista, saatavilla helposti ja kestää pesua. Yupo-paperi on valmistettu polypropyleenistä eli muovista, mutta sen tuntuma on kuitenkin vähemmän muovimainen ja liukuva kuin esimerkiksi piirtoheitinkalvon. Sille voi myös helposti piirtää esimerkiksi tussilla tai puuväreillä.

Testasin yupo-paperin toimivuutta erilaisten värien kanssa. Ensimmäisissä kokeiluissani testasin kaaviota töpöttelemällä akryyliguasseja kaavion läpi (kuva 13). Tekniikka oli toimiva ja painojälki hyvä, mutta väriainetta kului melko paljon. Harkitsin myös seulan³ ja raakelin⁴ hyödyntämistä painamisessa. Seulaa ja raakelia käytetään kuitenkin jo Painokangas 1 -kurssilla, ja halusin työpajallani tuoda nimenomaan jotakin uutta opetukseen. Luovuinkin pian tästä ideasta ja päätin lähestyä aihetta japanilaisemmasta näkökulmasta.

Japanissa Muotoilun ja värjäyksen perusteet -kurssilla kaaviopainannassa käytettiin soijamaidon ja väripigmentin seosta. Värejä pyöriteltiin paperille ja kankaalle tiheän ja pyöreän surikomi-siveltimen avulla. Pigmentit ja soijamaito olisivat Suomessakin helposti löytyviä materiaaleja, mutta koska halusin hyödyntää mahdollisimman paljon valmiiksi kotoa löytyviä tarpeita, kokeilin, miten vesivärit toimivat yupo-kaavion kanssa. Paperille maalattaessa värit levisivät

Kuva 14. Testileimasimia.

helposti, mutta kankaalle painettaessa värejä pystyi hallitsemaan helpommin ja lopputulos oli kaunis. Haastattelemani opiskelijat olivat myös toivoneet kankaalle painamista, mikä tuki tätä materiaalivalintaa.

^{3,4} Silkkipainossa käytettäviä välineitä.

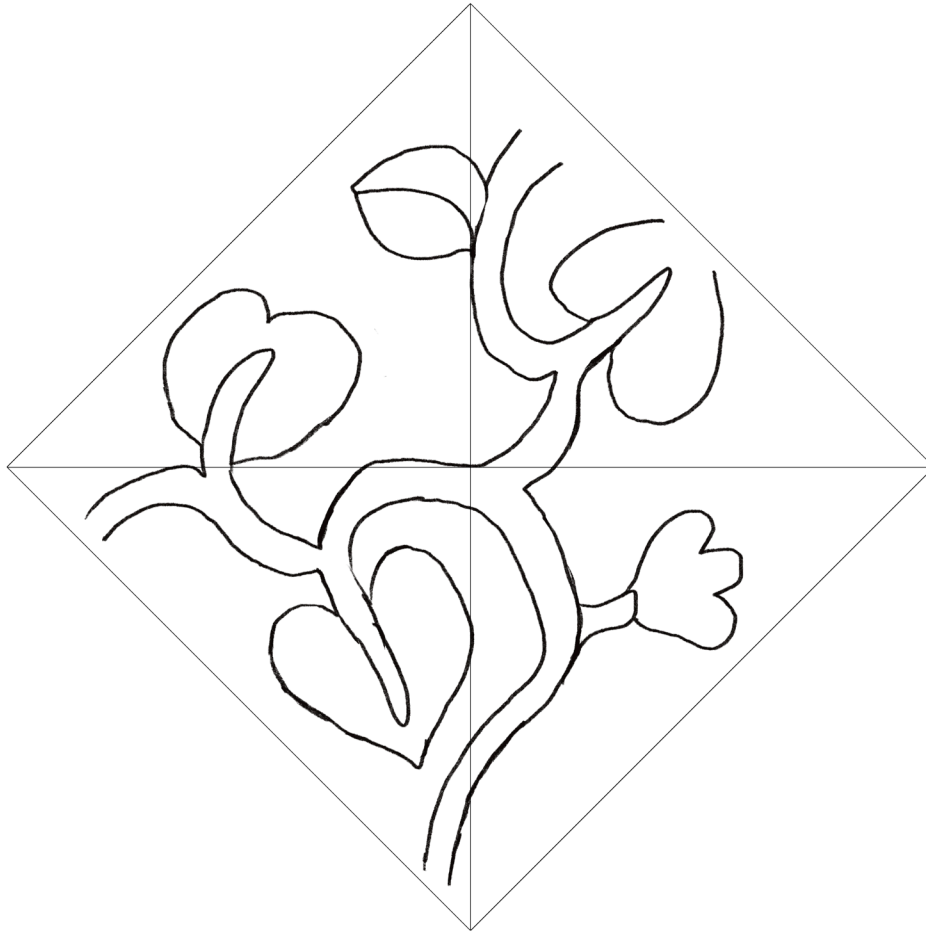
6.3 Valmis työpaja

Tässä luvussa kerron valmiin työpajan rakenteesta, tehtävistä ja käytettävistä materiaaleista. Valmiin työpajan kirjallinen materiaali on salattuna liitteenä.

Juurilta kaukomaille -kuosityöpaja on kolme viikkoa tai 15 arkipäivää kestävä kurssi. Työpaja koostuu kahdesta päätehtävästä: tehtävässä 1 painetaan leimasimella ja tehtävässä 2 kaavion avulla. Kumpikin tehtävä koostuu monesta välivaiheesta, joista viimeinen on varsinainen isompi painettava työ. Tehtävät 1a–1h tehdään päivinä 1–7, tehtävät 2a–2d päivinä 9–14. Kurssin alussa, puolivälissä ja lopussa on tehtävien läpikäyntiä ryhmässä. Tehtävät ja niiden ohjeistukset on suunniteltu niin, että ne voi suorittaa itsenäisesti tai koulussa. Työpajan kirjallinen ohjeistus on 27 sivua, josta suurin osa on havainnollistavia kuvia. Kirjallisen materiaalin alussa kerrotaan lyhyesti koho- ja kaaviopainosta ja niiden historiasta. Kunkin tehtävän alussa on myös listattu tarvittavat materiaalit ja erikoisempien tarvikkeiden osalta myös se, mistä niitä voi ostaa. Suurin osa materiaaleista on välineitä, joita käytetään muillakin tekstiilisuunnittelun kursseilla.

1. tehtävässä lähdetään liikkeelle yksinkertaisten abstraktien muotojen piirtämisestä 4 x 4 senttimetrin ruutuihin. Nämä ruudut toimivat pohjana seuraavalle tehtävälle, jossa ruutuja yhdistellään eri tavoin kuvioiksi. Seuraavaksi valitaan kuvioista muutama kuosiharjoitusta varten ja kaiverretaan niihin tarvittavat painolaatat. Kuosiharjoitukset tehdään kaksivärisenä A4-kokoiselle paperille. Kuosin raportti on edellisessä tehtävässä luotu ruutujen yhdistelmä. Kohopaino-osion viimeistä tehtävää varten opiskelijat etsivät inspiroivia kuvia kankaista, joiden tekniikka on jokin muu kuin painokangas. Tämän jälkeen on tarkoitus kokoontua ryhmässä tähän asti tehtyjen tehtävien läpikäyntiä varten.

Vasemmallä: Kuva 15. Vaihekuva leimasinpainantatehtävästä.

Kuva 16. Vaihekuva kaaviopainantatehtävästä.

Seuraavaksi opiskelijoiden tulee valita yksi kuosiharjoituksen kuoseista. Kuosi väritetään ja siihen lisätään jokin elementti, joka on saanut inspiraationsa ei-painetuista tekstiileistä. Kullekin värikerrokselle kaiverretaan oma kuviolaatansa. Päätehtävä on A3-kokoiselle paperille leimasimella painettu kuosi (kuva 15), joka painetaan guasseilla tai akryyliväreillä. Tämän vaiheen jälkeen tarkoitus on jälleen kokoontua ryhmässä, käydä läpi kaikki 1. osion tehtävät ja siirtyä sitten työpajan 2. vaiheeseen eli kaaviopainoon.

Kaaviopainotehtävä alkaa historiallisella taustoituksella Suomen sota-aikojen tekstiileistä. Päätehtävässä luodaan pula-ajan hengessä kotoa löytyvillä materiaaleilla sisustukseen sopiva kangas, jota ei tarvitse pestä. Tehtävä alkaa nousevan raportin rakentamisella (kuva 16). Raportin pohjana toimii jokin 1. tehtävässä tehdyistä abstrakteista kuvioista, jota lähdetään muokkaamaan eteenpäin jatkuvaksi kuosiksi. Kun raportti on valmis, se väritetään ja jokainen värialue leikataan omaksi kaaviokseen. Kaavioissa on marginaalit ja apuviivat japanilaiseen tapaan: 2–3 senttimetriä ylhäällä ja sivuilla sekä 5 senttimetriä raportin alapuolella.

Kaaviopaino-osuuden päätehtävä on A2-kokoiselle valkoiselle tai vaalealle kankaalle painettu kuosi. Painamiseen käytetään vesivärejä. Värit painetaan kankaalle yksi kerrallaan. Työpajan kirjallisessa materiaalissa on myös annettu ohjeet kaavioiden kohdistamiseen oikein.

Tehtävän 2 jälkeen kokoonnutaan jälleen opetusryhmän kanssa ja käydään läpi kaikki 2. vaiheen tehtävät. Kurssi päättyy tähän. Kirjallisen materiaalin on tarkoitus auttaa opiskelijaa mahdollisimman itsenäiseen työskentelyyn, mutta tukea ja apua on saatavissa koko kurssin ajan.

7 TYÖPAJAN ARVIOINTI

7.1 Opiskelijoiden palaute työpajasta

Pyysin aiemmin haastattelemiani opiskelijoita arvioimaan työpajan kirjallisen materiaalin, jonka sisältöä kuvailin edellisessä luvussa. Työpajan tehtäväosuuksia ei siis testattu tätä opinnäytetyötä varten käytännössä, vaan kommentit ovat arvioita kirjallisen materiaalin antamasta vaikutelmasta.

Jokainen haastattelemanani opiskelija suhtautui innostuneesti työpajaan ja ilmaisi olevansa halukas osallistumaan sille, jos se olisi opintojen aikana tarjolla. Opiskelijat kokivat, että sisältö tukee hyvin nykyistä painokangasopetusta, koska työpajassa ei ole mitään päällekkäisyyksiä muiden kurssien kanssa. Työpajan tehtäviä pidettiin inspiroivina ja innostavina ja niiden koettiin antavan uudenlaisia ideoita ja lähestymistapoja kuosisuunnitteluun myös työpajan jälkeen. Työpaja herätti opiskelijoissa kiinnostuksen myös perinteisiä menetelmiä kohtaan, ja sitä pidettiin hyvänä vaihteluna tietokoneella työskentelylle.

Erityistä kiitosta työpaja sai selkeistä kuvista ja ohjeista sekä siitä, että suurin osa käytetyistä materiaaleista on sellaisia, joita tekstiiliopiskelijat muutenkin käyttävät. Tehtävien jako pienempiin osiin selkeytti opiskelijoiden mukaan työpajan ohjeistusta. Tarvikkeiden esittelyt koettiin selkeinä, ja esimerkit tarvikkeiden hankintapaikoista olivat opiskelijoiden mielestä hyvä lisä. Kaaviotehtävään sopivasta askarteluveitsestä olisi kuitenkin kaivattu vielä tarkempaa esimerkkiä tai tuotekuvaa.

Työpajan aikataulua pidettiin melko realistisina mutta hitaammille tekijöille

mahdollisesti liian tiukkana. Kaksi opiskelijaa kolmesta pohti joutuvansa käyttämään mahdollisesti myös viikonloput työpajan tehtäviin. Eniten aikaa arvioitiin kuluvan kaaviopaino-osuuden kuusin suunnitteluun. Viisi opintopistettä kolmen viikon kurssista oli opiskelijoiden mielestä realistinen arvio. Myös tehtävien laajuus oli arvioiden mukaan sopiva.

Yleisesti ottaen vastaanotto työpajalle oli innostunut, ja moni ilmaisi halunsa kokeilla työpajan tehtäviä itsenäisesti, vaikka ei pääsisi osallistumaan varsinaiseen työpajaan enää opintojensa aikana.

7.2 Toimeksiantajan palaute työpajasta

Emma Myllysen Juurilta kaukomaille -kuosityöpajan tavoitteena oli monipuolistaa tekstiilisuunnittelun kuusiopetusta ja tarjota opiskelijoille mahdollisuus syventää osaamistaan lisäharjoitusten avulla. Työpaja muodostuu kahdesta kokonaisuudesta: kohopainosta ja kaaviopainosta. Laajuudeltaan työpaja on noin 5 opintopistettä. Työpaja sisältää joko itsenäisesti tai ohjatusti toteutettavia tehtäviä.

Kokonaisuus on uskottava ja mietitty. Tekijä on itse inspiroitunut nimenomaan opiskelijavaihdossa Japanissa oppimistaan suunnittelu- ja painotekniikoista. Tällä työpajakokonaisuudella opiskelijoilla olisi mahdollisuus päästä kokeilemaan käytännössä, kuinka pintaa voi rakentaa erilaisilla käsin työstömenetelmillä. Kaikki opiskelijat eivät osallistu opiskelijavaihtoon, mutta työpajan avulla olisi mahdollista tehdä kurkistus japanilaiseen pinnanrakennuksen perinteeseen. Mielestäni on hienoa, että tekijä on halunnut tämän mahdollisuuden muillekin tarjota.

Osa harjoituksista on klassisia ja ne ovat olleet aiemmin käytössä myös meillä länsimaissa. Niiden sitominen historialliseen jatkumoon ja japanilaiseen kuosikulttuuriin tekee niistä kuitenkin kiinnostavia ja helposti lähestyttäviä. Kuosisuunnittelun digitalisoituminen on vienyt monet perinteiset harjoitukset mennessään liian työläinä ja aikaa vievinä.

Nykyisessä Metropolian tekstiilisuunnittelun opsissa painokankaan ja pinnansuunnittelun opinnot toteutuvat ensimmäisen vuoden keväällä. Opinnot sisältävät nykyisellään sekä manuaalisia että digitaalisia harjoituksia yhteensä 15 opintopistettä. Myllysen kuosityöpaja voisi tällaisenaan olla osa tekstiilisuunnittelun painokangas- ja pinnansuunnittelu -opintojaksoa, jolloin se korvaisi

joitakin tehtäviä nykyisessä opintojaksossa. Tehtävien laajuus opintopisteinä pitäisi tuolloin kuitenkin vielä miettiä. Kuosityöpaja voisi myös olla osa vapaaehtoisia opintoja, ns. "syventävinä opintoina" niille opiskelijoille, jotka ovat kiinnostuneet harjoittelemaan nimenomaan kuosinrakennusosaamistaan. Toisaalta suunnittelu- ja kuosiosaamista sekä luonnoksia voi hyödyntää myös muissa tekstiilitekniikoissa, kuten Myllynenkin toteaa.

Myllysen työpajassa suunnitellaan ja painetaan aikaa vievillä perinteisillä menetelmillä. Digi- ja tekoälyaikana tämä saattaa tuntua hitaalta ja turhalta, mutta todellisuudessa hidas käsin työstäminen antaa opiskelijalle aikaa kypsyttää ideoitaan, syventää osaamistaan, ehkä vahvistaa keskittymiskykyään. Nopeus vaatii vastapainoksi hitautta, jotta persoonallisella kädenjäljellä olisi aikaa kehittyä.

Myllynen on onnistunut suunnittelemaan kiinnostavan ja inspiroivan kokonaisuuden, jota toivottavasti pääsemme hyödyntämään tulevaisuudessa osana painokangasopetusta Metropolia Ammattikorkeakoulussa niin, että tekijä itse pääsee testaamaan työpajaansa käytännössä. Toivon myös, että tekijä hyödyntää tätä osaamistaan työelämässä tai mahdollisissa jatko-opinnoissaan myöhemmin.

Uudet ideat ja tekijät ovat tervetulleita mukaan painokangasopetukseen - hyvä Emma!

Helsingissä 20.4.2024

Tiina Karhu

Lehtori

Metropolia Ammattikorkeakoulu

8 YHTEENVETO

Opinnäytetyössä tavoitteena oli suunnitella kohderyhmälähtöisesti kuosityöpaja 1. vuoden tekstiilisuunnittelun opiskelijoille. Työpajaidean taustalla oli opiskeluvaihtoni Joshibin yliopistossa Japanissa ja siellä oppimani koho- ja kaaviopainotekniikat. Pyrin työpajassani soveltamaan Japanista saamaani oppia ja välittämään tätä muille opiskelijoille ymmärrettävällä ja inspiroivalla tavalla. Kirjallisuuskatsaus auttoi minua ymmärtämään syvällisemmin koho- ja kaaviopainon historiaa ja antoi lisää ideoita työpajan suunnitteluun. Lisäksi opiskelijoiden tarpeita ja toiveita kartoitettiin kyselytutkimuksen ja haastattelujen avulla.

Kohtasin etenkin alussa suuria haasteita. Koska kohderyhmänä olivat tekstiilisuunnittelun opiskelijat, oli mielestäni tärkeää, että heitä kuultaisiin osana suunnitteluprosessia. Kyselyiden ja haastattelujen tuottamat vastaukset eivät kuitenkaan lopulta olleet työpajan suunnittelun keskiössä, vaikka niistä saatiinkin hyödyllistä tietoa. Tutkimus on siis tältä osin hieman pirstaleinen. Haasteita tuotti myös haastatteluporukan kokoaminen, sillä kukaan ei vastannut sähköpostikutsuuni. Päädyinkin lopulta pyytämään henkilökohtaisesti muutamaa opiskelijaa haastateltavaksi.

Kävin väliseminaarin jälkeen tärkeän keskustelun ohjaajani Tiina Karhun kanssa opinnäytetyöni ongelmakohdista ja kysymyksenasettelun vaikeudesta. Voi olla, että en ole osannut kysyä työpajan kannalta oleellisimpia kysymyksiä. Toisaalta ajoitus saattoi olla huono: Nyt kyselyt ja haastattelut tehtiin siinä vaiheessa, kun en ollut vielä aloittanut työpajan ideointia ja suunnittelua. Olisi voinut olla hyödyllisempää kerätä tietoa vasta, kun työpajakonsepti oli selkeämpi ja konkreettisempi. Opiskelijoiden ääni kuuluu kuitenkin viimeistään työpajan palautteissa.

Työpajan suunnitteluvaihe oli todella antoisa. Ongelmanratkaisu ja erilaiset materiaalikokeilut ovat erottamaton osa työskentelyäni tekstiilisuunnittelijana, ja työpajan suunnittelussa pääsin hyödyntämään tätä osaamistani hieman erilaisessa kontekstissa. Suunnittelutyön ohessa tein kirjallista dokumentointia muun muassa materiaalivalinnoistani ja niiden perusteluista sekä työpajan tehtävänannoista, rakenteesta ja aikataulutuksesta. Tästä aineistosta uskon olevan itselleni hyötyä myös tulevaisuudessa. Koen osaamiseni ja oman innostukseni välittyvän hyvin lopullisesta työpajasta, ja olen siihen tyytyväinen. Kanssaopiskelijoiltani saamani positiivinen palaute oli myös palkitsevaa ja motivoivaa.

Ihanteellisessa tilanteessa työpajaa olisi ehditty testata käytännössä, mutta tällä kertaa opinnäytetyön aikataulu ei antanut sille myöten. Tulevaisuudessa olisikin tärkeää päästä pilotoimaan työpaja ja tehdä sen pohjalta tarvittavat muutokset. Nyt saadun palautteen perusteella työpajalle on kysyntää ja sitä pyritään hyödyntämään tulevaisuudessa painokangasopetuksessa.

Sain myös henkilökohtaisesti paljon irti opinnäytetyöprosessista. En ole aiemmin suunnitellut työpajoja tai kursseja, joten opin paljon uutta ja sain myös ideoita tulevaa varten. Tässä opinnäytetyössä en ehtinyt soveltaa esimerkiksi japanilaisia estovärjäysmenetelmiä tai painaa jatkuvaa kuosia leimasimella kankaalle. Näistä aiheista olisikin kiinnostavaa jatkaa eteenpäin ja selvittää myös mahdollisesti työpajojen tarjoamista opistoille tai internetin verkkokursialustoille. Uskon, että perinteisille menetelmille ja käsin tekemiselle on myös tulevaisuudessa kysyntää.

LÄHTEET

Kirjalliset lähteet

Adkins, Monty & Dickens, Pip. 2012. *Shibusa: Extracting Beauty*. University of Huddersfield Press.

Gillow, John, & Sentance, Bryan. 2005. *World textiles: A visual guide to traditional techniques*. Lontoo: Thames & Hudson Ltd.

Murashima, Kumiko. 1993. *Katazome: Japanese Paste-Resist Dyeing for Contemporary Use*. Lark Books.

Niinimäki, Kirsi. 2008. Pula-aika ja korvikkeet. Teoksessa Niinimäki, Kirsi & Saloniemi, Marja-Riitta. 2008. (toim.) *Kretongista printtiin. Suomalaisen painokankaan historia*. Helsinki: Art-Print Oy, 69.

Niinimäki, Kirsi & Kääriäinen, Pirjo. 2008. Lamasta retroihin tietokoneen avustuksella 1990-luvulla. Teoksessa *Kretongista printtiin. Suomalaisen painokankaan historia*. Helsinki: Art-Print Oy, 189–198.

Niinimäki, Kirsi & Pulkkinen, Camilla. 2008. Jättikukkien varjosta tiedostavaan 1970-lukuun. Teoksessa Niinimäki, Kirsi & Saloniemi, Marja-Riitta. 2008. (toim.) *Kretongista printtiin. Suomalaisen painokankaan historia*. Helsinki: Art-Print Oy, 128–154.

Pellonpää-Forss, Maija. 2009. *Kankaanpainanta*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Pulkkinen, Camilla. 2008. Kauneutta arkeen malliateljeissa 1950-luvulla. Teoksessa Niinimäki, Kirsi & Saloniemi, Marja-Riitta. 2008. (toim.) *Kretongista printtiin. Suomalaisen painokankaan historia*. Helsinki: Art-Print Oy, 77–85.

Pulkkinen, Camilla. 2008. Kretonki, flanelli ja miljoonahousukankaat 1861–1919. Teoksessa Niinimäki, Kirsi & Saloniemi, Marja-Riitta. 2008. (toim.) *Kretongista printtiin. Suomalaisen painokankaan historia*. Helsinki: Art-Print Oy, 17–25.

Pulkkinen, Camilla. 2008. Silkkipaperiverhot ja sillavaatteet 1940-luvulla. Teoksessa Niinimäki, Kirsi & Saloniemi, Marja-Riitta. 2008. (toim.) *Kretongista printtiin. Suomalaisen painokankaan historia*. Helsinki: Art-Print Oy, 59–68.

Pulkkinen, Camilla. 2008. Taiteilijat ja moderni painokangas 1930-luvulla. Teoksessa Niinimäki, Kirsi & Saloniemi, Marja-Riitta. 2008. (toim.) *Kretongista printtiin. Suomalaisen painokankaan historia*. Helsinki: Art-Print Oy, 43–49.

Pulkkinen, Camilla. 2008. Värien vallankumous 1960-luvulla. Teoksessa Niinimäki, Kirsi & Saloniemi, Marja-Riitta. 2008. (toim.) *Kretongista printtiin. Suomalaisen painokankaan historia*. Helsinki: Art-Print Oy, 96–103.

Strang, Erna. 2020. *Katazome: tutkimus japanilaisen estovärjäysmenetelmän variaatioista*. Kandidaatintutkielma, Helsingin yliopisto.

Åhlberg G. & Jarneryd O. 1972. *Käsinpainanta*. Helsinki: Tammi.

Verkkolähteet

Araki, Yuki. 2018. Who Shrank the Kimono Industry? An Analysis of the Previous Research. *Human and Socioenvironmental Studies*, 36, 45–61. Viitattu 19.2.2024. <https://doi.org/10.24517/00053066>.

Gadgil, Avanti. 2018. Block Printing: Its History. Chinmaya Upahar. Blogi. Viitattu 13.2.2024. <https://www.chinmayaupahar.in/blog/block-printing>.

Gibbons, Julie. 2015. History of Surface Design: Katagami & Katazome. Blogi. Viitattu 19.2.2024. <https://patternobserver.com/2015/01/20/history-surface-design-katagami-katazome/>.

Heal, Melinda. 2014. Bingata vs Katazome. Someru-blogi. Viitattu 21.2.2024. <https://so-meru.blogspot.com/2014/04/bingata-vs-katazome.html>.

ICT-TEX. INTRODUCTION with a brief HISTORICAL OVERVIEW. Kurssi: Basic principles of textile printing. Pdf-tiedosto. Viitattu 12.2.2024. <https://platform.ict-tex.eu/mod/resource/view.php?id=2336>.

Ikeda, Minako. 2023. Archives of dyeing katagami used in the inheritance and creation of traditional patterns. Kyushu University. PDF-tiedosto. Viitattu 19.2.2024. <https://doi.org/10.21606/iasdr.2023.703>.

Ikehiko Japan. 2022. What is Yuzen? About Yuzen Techniques and Characteristics by Production Area. Blogi. Viitattu 21.2.2024. https://www.ikehikojapan.com/blogs/traditional/l_20220707.

Indo Libas. 2023. History of traditional hand block printing: a look into its origins and evolution. Blogi. Viitattu 13.2.2024. <https://indolibas.com/blogs/blog/history-of-traditional-hand-block-printing-a-look-into-its-origins-and-evolution>.

Imagawa, Misaki. 2015. Printing In Progress: History of Woodblock Printing. Primitive Living & Collecting. Blogi. Viitattu 13.2.2024. <https://www.bepimitive.com/blog/printing-in-progress>.

Joshi University of Art and Design. Dezain/Kōgei gakka, kōgei senkō. Viitattu 2.2.2024. <https://www.joshi.ac.jp/department/college/designandcrafts/crafts>.

Joshi University of Art and Design. Dezain/Kōgei gakka, kōgei senkō. Karikyuramu. Viitattu 2.2.2014. <https://joshi-crafts.net/curr.html>.

Joshi University of Art and Design. Dezain/Kōgei gakka, kōgei senkō. Some. Viitattu 2.2.2014. <https://joshi-crafts.net/some.html>.

Logan, Anna. 2021. The Long, Winding History of Block Print: How a 4,000 Year Old Textile Became a Ubiquitous Design Accessory. House Beautiful. Viitattu 13.2.2024. <https://www.housebeautiful.com/design-inspiration/a36742832/history-of-block-print>.

Marshall, John. Introduction to Stencils. Viitattu 19.2.2024. <https://www.john-marshall.to/introduction-to-stencils>.

Metropolia. Muotoilu: Tekstiilisuunnittelu. Opinto-opas. Viitattu 2.2.2024. <https://opinto-opas.metropolia.fi/88094/fi/29/70423/3339/2508>.

Morikawa, Rei. 2024. A History of Early Katazome. Viitattu 21.2.2024. <https://friendlyfirerabbit.com/2024/01/03/a-history-of-early-katazome>.

Nakagawa Masashichi Shoten. 2020. Ise-katagami to wa: Nihon no "some" o sasaeru seimitsu na waza to rekishi. Viitattu 19.2.2024. https://story.nakagawa-masashichi.jp/craft_post/121145.

Oosugi. Ise-katagami no chōkoku gihō. Viitattu 21.2.2024. <https://www.osugi.co.jp/technique.htm>.

Rykkari. 2020. Kankaanpainannan historia. Miljoonakangas-blogi. Viitattu 23.2.2024. <https://miljoonakangas.wordpress.com/2020/03/03/kankaanpainannan-historia>.

The Ise Katagami Cooperative Association. History of Ise Katagami. Viitattu 21.2.2024. <https://isekatagami.or.jp/history/>.

Washi Arts. Japanese Paste-Resist Dyeing: Katazome. Viitattu 19.2.2024. <https://www.washiarts.com/katazome>.

Muut lähteet

Ara, Shizu. 2023. Dyeing II. Muistiinpanot luennoilta. Joshibi University of Art and Design, Japani.

Ara, Shizu & Naito, Sanae. 2023. Chūsen. Muistiinpanot luennoilta. Joshibi University of Art and Design, Japani.

Kuvalähteet

Kuva 1–3: Emma Myllynen

Kuva 4: Adobe Stock

Kuva 5: Founding Figures: Copper Sculpture from Ancient Mesopotamia, ca. 3300–2000 B.C. <https://www.themorgan.org/exhibitions/founding-figures> (Haettu 18.4.)

Kuva 6: Shibugami-zukuri ni tsuite. <https://www.osugi.co.jp/sibugami-Osugi.html> (Haettu 18.4.)

Kuva 7: Adobe Stock

Kuva 8: <https://fi.pinterest.com/pin/344455071471418756/> (Haettu 18.4.)

Kuva 9: Kata kata. <https://katakata04.shop/collections/chusen-tenugui/products/%E3%81%84%E3%81%AE%E3%81%97%E3%81%97%E8%A6%AA%E5%AD%90%E3%81%AE%E3%82%B3%E3%83%94%E3%83%BC> (Haettu 23.4.)

Kuva 10: <https://thekimonogallery.tumblr.com/image/168518570190> (Haettu 23.4.)

Kuva 11–16: Emma Myllynen

Liite 1

Salattu liite: Juurilta kaukomaille -työpaja

Liite 2

Kysely 1. vuoden opiskelijoille

1a. Oletko tehnyt itse aiemmin kuoseja?

- kyllä
- ei

1b. Jos vastasit edelliseen kyllä: Miten olet tehnyt kuoseja?

- käsin
- koneella
- sekä että

2. Mihin haluat tekstiiliopinnoissa erityisesti suuntautua?

- painokangas
- neule
- kudonta
- muu

3. Pidätkö enemmän abstrakteista vai esittäivistä kuoseista? (Ja jos olet tehnyt niitä itse, niiden suunnittelusta.)

- abstraktit
- esittävät

4a. Onko sinulla aiempaa kokemusta luovan alan opinnoista tai työstä?

- kyllä
- ei

4b. Jos vastasit edelliseen kyllä: Millaista koulutus- tai työtaustaa?

5a. Onko sinulla aiempaa kokemusta painokankaasta, esimerkiksi silkkipainosta?

- kyllä
- ei

6. Oletko tehnyt linografiikkaa tai kaivertanut itse leimasimia aiemmin?

- kyllä
- ei

7. Mitä odotuksia sinulla on tulevasta kuosiopetuksesta?

8. Onko olemassa tiettyjä teemoja, kulttuureja tai tyyliisuuntia, jotka inspiroivat sinua tekstiilisuunnittelussa?

9. Aiotko/haluatko käydä vaihdossa opintojen aikana? Jos kyllä, missä?

10. Ketkä ovat sinulle esikuvia tai muuten inspiroivia tekijöitä tekstiilialalla?

Liite 3

Ryhmähaastattelun kysymykset

1. Kuinka kuvailisit vapaasti omia kokemuksiasi tekstiilisuunnittelun opintojen aikana Metropolissa?
2. Mitä odotuksia sinulla oli aloittaessasi tekstiilisuunnittelun opinnot, erityisesti kuosisuunnittelun osalta?
3. Mitä kursseja olet pitänyt erityisen mielenkiintoisina tai hyödyllisinä opintojesi aikana ja miksi?
4. Onko opetus vastannut odotuksiasi? Mitä asioita olet kaivannut enemmän tai mitä haluaisit nähdä lisää opetusohjelmassa?
5. Mitä konkreettisia elementtejä tai tekniikoita olet kaivannut opinto-ohjelmaan, erityisesti kuosisuunnittelun osalta?
6. Miten perinteisten menetelmien merkitys on näkynyt opetuksessa?
7. Onko sinulla ideoita tai toiveita siitä, miten kuosityöpaja voisi täydentää tai laajentaa nykyistä opetusta?